

**ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง
ที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้**

นรา บุรณรัช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ

เมษายน 2540

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
หากถูกขโมยกับผิดโดยไม่ลบธรรม
ผู้พบเห็นกรุณาแจ้งสำนักหอสมุดด้วย อีกเป็นกุศลด้วย

ประกาศขอบคุณการ

การวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อีรวดี ประทุมพันธ์ อาจารย์เพชร วงศ์ประไพโรจน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

อนึ่งใคร่ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ที่อนุมัติเงินอุดหนุนการวิจัย ครั้งนี้

การวิจัยนี้ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง จากผู้บริหารโรงเรียน และ อาจารย์ที่เลี้ยง ของหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

นรา บุณวัช

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของฝึกสอน	9
การดำเนินการจัดการฝึกสอน	13
การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน	25
การจัดการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากร	51
กลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54

สารบัญ

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
ความมุ่งหมายของการวิจัย	94
วิธีดำเนินการวิจัย	94
สรุปผลการวิจัย	95
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	114
บทคัดย่อ	137

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ.....	52
2	แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	57
3	แสดงร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง จำแนกตามวุฒิ ทางการศึกษา	58
4	แสดงร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร ...	59
5	แสดงร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยงจำแนกตามประสบการณ์การสอน	60
6	แสดงร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยง จำแนกตามประสบการณ์การ เป็นอาจารย์ที่เลี้ยง	61
7	แสดงร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยง จำแนกตามสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ.....	62
8	แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน	63
9	แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและ อาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน	64
10	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	65
11	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร	66
12	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหา ด้านการดำเนินการโครงการ สอนฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร	68

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

13	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตาม ประสบการณ์ด้านการบริหาร	69
14	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหารวมทุกด้านของผู้บริหาร โรงเรียน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการบริหาร	70
15	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ที่สัมพันธ์กับ การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	71
16	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ที่สัมพันธ์กับ การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร	72
17	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหา ของอาจารย์ที่เลี้ยง สายการฝึกงาน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	73
18	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การสอน...	74
19	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยง สายการฝึกงานที่สัมพันธ์ กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์การสอน	75
20	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่สัมพันธ์ กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การเป็น อาจารย์ที่เลี้ยง	76
21	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู ของอาจารย์ที่เลี้ยง สายการฝึกสอน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง	77

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
22	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกงานที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง	78
23	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ....	79
24	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกงานที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ...	80
25	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การสอน..	81
26	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกงานที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์การสอน..	82
27	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง	83
28	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงานที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานจำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง	84
29	แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ	85
30	แสดงปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน..	86

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
31 แสดงปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่ทำการนิเทศสาขา สายศิลปศาสตร์	87
32 แสดงปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศ สาขาสายวิทยาศาสตร์	88
33 แสดงปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกงานที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ของนิสิตฝึกงาน	89
34 แสดงความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของ นิสิตฝึกสอน	90
35 แสดงความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศ สาขาสายศิลปศาสตร์	91
36 แสดงความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศ สาขาสายวิทยาศาสตร์	92
37 แสดงความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกงานที่สัมพันธ์กับการ ปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน	93

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วต้องอาศัยประชากรที่มีคุณภาพหรือได้รับการศึกษา บุคคลที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพก็คือ "ครู" ดังนั้นการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของครู ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวจักรสำคัญในกระบวนการให้การศึกษา เพราะเป็นผู้ที่จะให้ความรู้และการอบรมสั่งสอนตลอดจนแนะแนวทางให้เยาวชนของชาติ เกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน ถ้าครูมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนดี ย่อมนำไปสู่ผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพ เมื่อผู้จบการศึกษามีคุณภาพทางด้านวิชาการ และคุณลักษณะอื่น ๆ เป็นอย่างดีแล้ว เขาย่อมเป็นพลเมืองที่ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

การที่ครูจะที่มีคุณภาพดีได้นั้นจะต้องอาศัยการได้รับการฝึกฝนอบรมเป็นอย่างดี และสถาบันผลิตครูจะต้องมีคุณภาพจึงจะสามารถผลิตครูที่มีคุณภาพไปพัฒนาการศึกษาได้ ดังนั้น "การเตรียมครู ที่ดี มีคุณภาพสูง" คือ มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความเสียสละและจิตใจสูง ตลอดจนมีความสามารถในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูเป็นอย่างดี ดังเช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา (2536 : 124) มีความมุ่งหมายของหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ไว้ว่า ผลิตครูให้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรมดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี สอนดี และสามารถรับใช้และพัฒนาสังคมได้ ดังนั้นสถาบันผลิตครูจึงต้องสอนทั้งเนื้อหาวิชา ภาควิชา และภาคปฏิบัติ ภาควิชาหมายถึง รายวิชาต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับ วิชาศึกษาทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาเฉพาะ ส่วนภาคปฏิบัติ หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการฝึกสอน ฝึกการทำงานด้วยประสบการณ์ นิสิตนักศึกษาจะได้มีโอกาสนำสิ่งที่ตนได้ศึกษาจากภาคทฤษฎีไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง และมีโอกาสได้เรียนรู้ภารกิจที่แท้จริงของครู จึงนับได้ว่า การฝึกสอน เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งในการผลิตครู ดังที่ อารี สันทรวี (2513 : 110) กล่าวว่า สถาบันผลิตครูพึงถือว่าการฝึกสอนเป็นการฝึกภาคปฏิบัติที่ขาดเสียมิได้ การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่จำเป็นจะต้องได้รับการเอาใจใส่

ควบคุมดูแลเป็นพิเศษ เพราะว่า การฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาครูเป็นการสะท้อนให้เห็นถึง ผลการผลิตครูได้ทางหนึ่ง

การฝึกสอนเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ ที่จะจัดให้นิสิตนักศึกษาฝึกสอนได้ฝึกฝนตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู มีการพัฒนาบุคลิกภาพให้เหมาะสมที่จะเป็นครูที่ดี และนำเอาความรู้ทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในสถาบันการศึกษาที่ไปฝึกสอน จนมีทักษะในด้านต่าง ๆ พอที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการสอนได้เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว การฝึกสอนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อระบบการผลิตครู ดังที่ อัจฉรา ประไพตระกูล (2521 : 40) กล่าวว่า การฝึกสอนเป็นการนำความรู้จากสถาบันมาใช้ช่วยให้ นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ถึงหน้าที่ครู สภาพห้องเรียน ทราบปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพ ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับภาวะการเป็นครู รู้จักและเข้าใจคุณภาพของงานครู สภาพชีวิตของชุมชนที่แท้จริง ตลอดจนสามารถประเมินการดำเนินงานฝึกสอนของสถาบัน ทำให้ทราบข้อบกพร่องและทำการปรับปรุง การฝึกสอนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเห็นของ ไมเคิลลิส และกริม (Michaelis and Grim. 1953 : 1) กล่าวว่า การฝึกสอนจะช่วยให้ นักเรียนฝึกหัดครู ได้เรียนรู้หน้าที่ครู สภาพห้องเรียน ทราบปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังนั้น สถาบันผลิตครูทุกระดับจึงเห็นความสำคัญของการฝึกสอน เพราะการฝึกสอนเป็นสิ่งที่วัดคุณภาพของโครงการฝึกสอน ทำให้สถาบันผลิตครูได้ทราบข้อบกพร่องของตนเอง จะได้ปรับปรุงโครงการฝึกสอนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

สถาบันผลิตครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกสอนจะเห็นได้ว่า สถาบันผลิตครูทุกแห่งกำหนดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกสอนฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยกำหนดหน่วยกิตการสอนหรือฝึกงานไว้ในหลักสูตรเป็นวิชาบังคับ

ในการดำเนินการฝึกสอนและหรือฝึกงาน จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย คือ คณะกรรมการดำเนินการฝึกสอนและหรือฝึกงาน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียน ครูอื่น ๆ ในโรงเรียนและตัวนิสิตนักศึกษาฝึกสอน บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน เพราะต่างก็เป็น

บุคคลสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการฝึกสอนและหรือฝึกงานบรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ดังที่ ไฮเนส (Haines . 1960 : 1) กล่าวว่า "นักศึกษาฝึกสอนจะมีสมรรถภาพในการเป็นครู และได้ทำหน้าที่เหมือนครูจริง ๆ ในขณะฝึกสอน ภายใต้การนำของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง ที่มีประสบการณ์มาก่อน" นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการดำเนินงานฝึกสอน ก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อนักศึกษาฝึกสอนมาก ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการฝึกสอน ถ้าพิจารณาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการฝึกสอน และหรือฝึกงาน จะประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่ายคือ สถาบันผลิตครูและสถาบันการศึกษาที่รับผลิตนักศึกษาฝึกสอน ทั้งสองฝ่ายจะต้องรวมแรงร่วมใจกัน เพื่อให้การฝึกสอนบรรลุเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เป็นสถาบันผลิตครูแห่งหนึ่ง ได้เปิดทำการสอนเพื่อผลิตครูให้กับสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ มาตั้งแต่มีสถานภาพเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา สงขลา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2536 มีผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษบัณฑิต จำนวนประมาณ 14,600 คน (มหาวิทยาลัยถือว่า การฝึกสอนและหรือฝึกงานเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร) ดังนั้นผลิตที่ศึกษาในหลักสูตรการศึกษบัณฑิต จะต้องเรียนรายวิชา การฝึกสอนและหรือฝึกงาน (ศษ. 463) ยกเว้นบางกรณีตามประกาศมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ (2536 : 1) เรื่อง นโยบาย จุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติการฝึกสอนและหรือฝึกงานหลักสูตรการศึกษบัณฑิต ปีการศึกษา 2536 ซึ่งนับว่าเป็นพันธกิจที่สำคัญของนิสิตฝึกสอนทุกคน เพราะเป็นโอกาสที่นิสิตจะได้นำความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติวิชาชีพอย่างจริงจังและครบถ้วน ก่อนที่นิสิตจะได้รับการประเมินว่ามีความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพในสาขาวิชาเฉพาะของตนเองได้ และมีคุณลักษณะเหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ ในการดำเนินการฝึกสอนและหรือฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่รับผลิตเข้าฝึกสอนฝึกงาน โดยที่ทุกฝ่ายตระหนักตรงกันว่า การเตรียมตัวของนิสิตในการเข้าสู่วิชาชีพมีความสำคัญมากแก่การปฏิบัติวิชาชีพของนิสิต ในภายหน้า ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่นิสิตไปฝึกสอนฝึกงาน จึงเป็นสนามฝึกที่สำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่วิชาชีพศึกษาศาสตร์

การจัดการฝึกสอนและหรือฝึกงานของสถาบันผลิตครูทุกแห่งมีอุปสรรคและปัญหา ตามสภาพของสถาบันแต่ละแห่ง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ได้ดำเนินการจัดการฝึกสอนฝึกงานมาเป็นเวลานาน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่จะทราบว่า การดำเนินการจัดการฝึกสอนและหรือฝึกงานของมหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ คุณภาพของนิสิตฝึกสอน และผู้ที่จะให้คำตอบได้ดีที่สุดคือ ฝ่ายสถาบันการศึกษาที่รับนิสิตไปฝึกสอนและหรือฝึกงาน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและใกล้ชิดกับนิสิตฝึกสอนมากที่สุดในขณะปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรที่จะได้มีการศึกษา ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เพื่อจะได้นำข้อเท็จจริงที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข การดำเนินการจัดการฝึกสอนและหรือฝึกงานของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ตามตัวแปร วุฒิต่างทางการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ตามตัวแปร วุฒิต่างทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ

4. ประมวลปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยง
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์คือ

1. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ที่จะนำผล
การวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการพิจารณาในการจัดและปรับปรุงการดำเนินงานฝึก
สอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เช่น การเตรียมนิสิตก่อนออกฝึกสอนฝึกงาน การปฐมนิเทศ
การสัมมนา การนิเทศการสอน การประเมินผล เป็นต้น เพื่อให้การฝึกสอนฝึกงานของนิสิต
ได้ผลตามความมุ่งหมาย
2. เป็นประโยชน์สำหรับนิสิตฝึกสอน ทำให้นิสิตฝึกสอนรุ่นต่อไปได้ทราบปัญหา
ทางด้านผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง ของโรงเรียนที่จะออกไปฝึกสอนฝึกงาน
รวมทั้งปัญหาที่นิสิตจะพบในการปฏิบัติงานก่อนที่จะออกไปฝึกสอนฝึกงาน อาจมีส่วนช่วยให้นิสิต
ได้คิดหาวิธีแก้จุดอ่อนต่าง ๆ ของด้านส่วนตัวของนิสิต ซึ่งจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงอาจได้รับความช่วยเหลือ
แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนให้หมดไป ทำให้อาจารย์ที่เลี้ยง
สามารถทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือนิสิตได้เต็มที่ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นิสิตฝึกสอน
รุ่นต่อไป
4. เป็นแนวทางก่อสร้างผลิตครูทุกระดับ ในการศึกษาและพัฒนาโครงการฝึกสอน
ของแต่ละสถาบัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ได้ส่งนิสิตฝึกสอนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 140 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 123 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระในกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนได้แก่

2.1.1 วุฒิต่างการศึกษา แบ่งออกเป็น

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

2.1.2 ประสบการณ์ด้านการบริหาร แบ่งออกเป็นต่ำกว่า 6 ปี

6 - 10 ปี   11 - 15 ปี   16 - 20 ปี   และ 21 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรอิสระในกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่เลี้ยง ได้แก่

2.2.1 วุฒิต่างการศึกษา แบ่งออกเป็น

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

2.2.2 ประสบการณ์การสอน แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 6 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

2.2.3 ประสบการณ์การเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 3 ปี 3-5 ปี 6-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

2.2.4 สาขาวิชาที่ทำกรณีพิเศษ แบ่งออกเป็น สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาฝึกงาน

2.3 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ในด้านต่อไปนี้

2.3.1 ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนและหรือฝึกงาน

2.3.2 ด้านการสอนและหรือฝึกงาน

2.3.3 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ อยู่ในระดับสูง
3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนแตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนแตกต่างกัน

5. อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์เป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนแตกต่างกัน

6. อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนแตกต่างกัน

7. อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนแตกต่างกัน

8. อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง ทำที่ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งมีทั้งลักษณะส่งเสริม คือ พอใจ นิยมชมเชย สนับสนุน และปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ หรือในลักษณะต่อต้าน คือ ขัดแย้ง ไม่ร่วมมือ ไม่ปฏิบัติตาม

2. ปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน หมายถึง อุปสรรคที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ รวม 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอนและหรือฝึกงาน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานในการจัดการฝึกสอนและหรือฝึกงานของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเตรียมนิสิตฝึกสอน การเลือกหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน การส่งตัวนิสิต การสัมมนาการฝึกสอน การประเมินผลการฝึกสอน เป็นต้น

2.2 ด้านการสอนและหรือฝึกงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผลิตลงมือปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เช่น การอธิบาย การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น ในกรณีที่ไม่ผลิตไปฝึกสอน ส่วนด้าน การฝึกงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผลิตปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับ วิชาเอก ของนิสิตและภาระงานในหน้าที่ครู

2.3 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู หมายถึง บุคลิกลักษณะและการปฏิบัติตน ของนิสิตฝึกสอนที่มีขณะปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงาน เช่น กริยาท่าทาง การแต่งกาย การ พุดจา การวางตน ความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน หมายถึง ความปรารถนาของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ในการดำเนินการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ด้านการดำเนินการโครงการ ฝึกสอนและหรือฝึกงาน ด้านการสอนและหรือฝึกงานและด้านบุคลิกภาพความเป็นครู

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ของหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งนิสิตไปฝึกสอนและหรือ ฝึกงาน

5. อาจารย์ที่เลี้ยง หมายถึง อาจารย์ในหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน ซึ่งทำหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนและอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน

5.1 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน หมายถึง อาจารย์ที่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ ช่วยเหลือ แนะนำ ควบคุมดูแล และปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนที่เรียนสายศิลปศาสตร์ ได้แก่ นิสิตฝึกสอนวิชาเอกภาษาไทย และสังคมศึกษา กับนิสิตฝึกสอนที่เรียนสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ นิสิตฝึกสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์-เคมี วิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์ และวิทยาศาสตร์- กายภาพชีวภาพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536

5.2 อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน หมายถึง อาจารย์พี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ควบคุมดูแล และปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอน ที่ไปฝึกงาน ได้แก่ นิสิตฝึกสอน วิชาเอกวัดผลการศึกษา และบรรณารักษ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536

6. นิสิตฝึกสอน หมายถึง นิสิตภาคสมทบชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ที่มหาวิทยาลัยส่งไปฝึกสอนและหรือฝึกงาน ในหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536

7. หน่วยฝึกสอนและฝึกงาน หมายถึง โรงเรียน วิทยาลัยและสถาบัน ที่รับนิสิตฝึกสอน ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เพื่อการปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและนำเสนอเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการฝึกสอน
2. การดำเนินการจัดการฝึกสอน
3. การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน
4. การจัดการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการฝึกสอน

อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการศึกษานาชาติ เพราะครูเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ไปยังศิษย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น ครูที่ดีจึงควรประกอบด้วยความรู้ทางวิชาการและมีความสามารถในทางปฏิบัติ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันผลิตครูทุกแห่ง ที่จะต้องทำการฝึกผลิตนักศึกษาของตนให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำหรับที่จะเป็นครู ซึ่งเรียกว่า การจัดการฝึกสอน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้

นพพร พานิชสุข (2501:7) กล่าวว่า การฝึกสอนหมายถึง ประสบการณ์ตรงที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับนักเรียน โรงเรียน อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยตนเองในอนาคตจะเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูต่อไปในอนาคต

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (ณรงค์ ชวรมณู, 2525:3;อ้างอิงมาจาก นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์) กล่าวว่า การฝึกสอนเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ ที่จะพยายามจัดให้ นิสิต นักศึกษาฝึกสอนได้นำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่

เรียนมาปฏิบัติ เพื่อให้ได้เข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวาง และริเริ่มในการทำงาน เข้าใจบทบาทความเป็นครูโดยการได้ปฏิบัติจริง รู้จักเลือกใช้วิธีสอนได้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้ระบบการจัดบริหารการศึกษา ในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่คนงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจน เข้าใจและทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชนอาชีพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ฮาร์วอล พี.อาดัมและแฟรง จี. ดิกกี (Harold P. Adams and Frank G. Dickey. 1956:4-6) ได้ให้ความเห็นว่า การฝึกสอนเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูง ให้แก่นักศึกษา นักศึกษายึดถือเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกสอนเป็นหลักปฏิบัติสำหรับการ ประกอบอาชีพครู จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการฝึกสอนนั้น ต้องการฝึกให้นักศึกษาฝึกสอน รู้จักตนเองว่ามีความสามารถในด้านใด และควรปรับปรุงในด้านใดบ้าง

ไฮเนส (Haines. 1960:1) กล่าวว่า การฝึกสอนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ นักศึกษาครูได้ทดลองใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิด เพื่อจะค้นหาความเข้าใจในทฤษฎี ต่าง ๆ ทางวิชาการศึกษาและทางจิตวิทยา เพื่อจะให้ผู้ฝึกสอนมีความพร้อม และมีสมรรถภาพ ในการเป็นครู เพราะได้ทำหน้าที่เหมือนครูจริง ๆ ภายใต้การแนะนำของอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์มาก่อน

กล่าวโดยสรุป การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่สถาบันผลิตครูจัดให้แก่นักฝึกสอน เป็น การจัดประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้นักฝึกสอนได้มีโอกาสสัมผัสกับนักเรียน โรงเรียน ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน และสามารถนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนในห้องเรียนไป ปฏิบัติจริง เป็นการฝึกให้นักฝึกสอนรู้จักนำตนเองไปสู่วิธีการที่ถูกต้อง ด้วยความรู้ตนเองว่า มีความสามารถด้านใดและควรปรับปรุงด้านใด รวมไปถึงการรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่การงาน อีกทั้งเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อจะเป็นครูที่ดีในอนาคต

การดำเนินการจัดการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการผลิตครู การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในตัวเองและสถาบันผลิตครู ดังนั้น สถาบันผลิตครูทุกแห่งมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการฝึกสอน เพื่อให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์ตรงในด้านการสอนและอื่น ๆ ในการดำเนินการจัดการฝึกสอน จะต้องมีการจัดเตรียมงานซึ่งประกอบด้วย การกำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนให้แน่ชัด การกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการฝึกสอน ซึ่งประกอบด้วย การปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอน การนิเทศการสอน การสัมมนาและการประเมินผลการฝึกสอน

หนังสือ หันนาคินท์ (2511:57-58) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ โครงการฝึกสอนที่ดี ควรจะมีลักษณะดังนี้

1. มีจุดประสงค์ของการฝึกสอนที่วางไว้อย่างแน่ชัด และมีการแถลงออกซึ่งจุดประสงค์นั้นอย่างชัดเจน มีนโยบายที่แน่นอนทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเข้าใจได้ตรงกันทั้งวิธีการและหลักการ
2. มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิเทศการฝึกสอนไว้อย่างรอบคอบ ชัดเจน เพื่อป้องกันการขัดแย้งและการซ้ำงาน
3. นักศึกษาได้รับการเตรียมตัวเบื้องต้นก่อนออกฝึกสอน เช่น ทราบถึงสภาพความเป็นไปของโรงเรียนที่จะไปทำการฝึกสอน หลักเกณฑ์ในการให้คะแนน เป็นต้น
4. มีวิธีการที่ช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการฝึกสอนทราบว่า นักศึกษาที่จะออกไปฝึกสอนมีความพร้อมที่จะออกไปฝึกสอน เช่น มีการตรวจสอบบุคลิกภาพ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความแน่นอนทางวิชาการ เป็นต้น
5. มีระยะเวลาสำหรับฝึกสอนนานพอที่จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักเรียน ทั้งรายตัวและเป็นชั้น ต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้ปกครอง
6. เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน หรือด้านกิจกรรมพิเศษ
7. มีกฎเกณฑ์และวิธีการที่เปิดทางให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดริเริ่ม มีอิสระในการคิดและมีความกล้าที่จะลองใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการสอนด้วยตนเอง

8. มีแผนการนิเทศงานที่ดี อาจารย์นิเทศก์มีวิธีการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของนักศึกษา และให้นักศึกษาทุกคนได้เห็นข้อบกพร่องของตนเอง ตลอดจนความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ไม่ใช่ประเมินผลเฉพาะเมื่อการฝึกสอนใกล้จะสิ้นสุดเท่านั้น

การจัดการฝึกสอนเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันผลิตครูทุกแห่ง ซึ่งการดำเนินการฝึกสอนของแต่ละสถาบัน จะต้องมีการกำหนดความมุ่งหมายไว้ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนเป็นไปในแนวเดียวกัน

ความมุ่งหมายของการฝึกสอน

ความมุ่งหมายของการฝึกสอน คือ การให้นักศึกษาวิชาชีพครู ได้ฝึกให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตน ให้เหมาะสมที่จะเป็นครูที่ดี และนำเอาความรู้ทางทฤษฎีในด้านวิธีสอนไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนฝึกสอน จนมีทักษะในด้านต่าง ๆ พอที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการสอนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

นักการศึกษาและผู้รู้ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้
 เน็มนวล ทศวัฒน์ (2516 : 2) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางด้านทฤษฎี ที่ได้เรียนมา ไปใช้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสตัดสินใจว่า ตนมีความต้องการที่จะเป็นครูจริงหรือมีความสามารถที่จะเป็นครูได้จริงหรือไม่
2. เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการสอนให้มีความชำนาญ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อไปประกอบอาชีพครูให้บังเกิดผลดีแก่งานในหน้าที่
3. เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์โดยตรงจากโรงเรียนก่อนออกไปประกอบอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้พิจารณาความสามารถของนักศึกษาที่ออกไปประกอบอาชีพครูในอนาคต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2530: 1) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถ สอนได้ ตามหลักสูตรการศึกษามาระดับเป้าหมายของการฝึกสอน

2. เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ในวิชาชีพครู

3. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพอันเหมาะสมที่จะเป็นครู

4. เพื่อให้เรียนรู้จรรยาบรรณในวิชาชีพครู

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2521 : 1-2) กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอน ไว้ว่า

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำสิ่งที่ได้เรียนในวิชาการศึกษา จิตวิทยา และวิธีการสอนไปทดลองปฏิบัติ เป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาอาจจะปรับปรุงแก้ไขทฤษฎีที่ได้ศึกษามา ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงก็ได้

2. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลองสอนภายใต้การนิเทศ

3. เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ชีวิตในห้องเรียนและโรงเรียนจริง ๆ คู่ขนานกับบรรยากาศเข้าใจในหน้าที่ของครู คู่ขนานกับนักเรียน ศึกษาและใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนที่ไปฝึกสอน

4. เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่า มีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะประเมินได้ด้วยบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความเข้าใจความต้องการเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจและส่งเสริมอาชีพให้ก้าวหน้า เป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตนเองด้วย

แซม พี วิกกินส์ (Sam P. Wiggins, 1957 : 45) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดทักษะ และเป็นครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยครูที่เลี้ยงช่วยเหลือผลิตฝึกสอนให้น้อยลง เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนเตรียมพร้อมที่จะรับผิดชอบชั้นเรียนของตน

2. เพื่อเป็นการเตรียมงานครูให้ตระหนักถึงงานสอน และเป็นการสำรวจว่าตนเองต้องการอาชีพครูหรือไม่ เพื่อที่ว่านักศึกษาที่ยังไม่มั่นใจจะเป็นครูได้พยายามทำให้ดีที่สุด

นอกจากกำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้อย่างแน่ชัดแล้ว การจัดการฝึกสอนที่ดีจะต้องมีแผนการดำเนินงานเป็นลำดับขั้น ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการฝึกสอน และการดำเนินการฝึกสอน

การวางแผนการฝึกสอน

การวางแผนการฝึกสอน เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การเตรียมนักศึกษา การเตรียมอาจารย์นิเทศก์ การเตรียมอาจารย์พี่เลี้ยง และการเลือกโรงเรียนฝึกสอน

การเตรียมนักศึกษาก่อนที่จะให้ผลิตนักศึกษาออกไปฝึกสอนจะต้องมีการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้านก่อน ซึ่งเอกสารสัมมนาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูพิษณุโลก พิชญโลก (2517: 45-48) ได้ให้แนวปฏิบัติดังนี้

1. การเตรียมทั่วไป หมายถึง การเตรียมรายวิชาเรียนและกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดความพร้อมในการฝึกสอน โดยเริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 จนถึงภาคเรียนก่อนการฝึกสอน

2. การเตรียมอย่างเข้มข้น หมายถึง การเตรียมเฉพาะภาคเรียนก่อนการฝึกสอน เป็นการเตรียมเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จะนำไปสอนจริงโดยเฉพาะ เช่น ฝึกทำโครงการสอน การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

เชิญ วีระฉายา (2519 : 5-8) กล่าวถึง การเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน โดยเน้นกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติ ให้นักศึกษาเกิดความพร้อมที่จะออกไปเป็นครู โดยเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ นักศึกษาจะต้องเรียนวิชาสามัญ วิชาวิธีสอน และจัดกิจกรรมเพื่อเสริมวิชาการ เช่น ฝึกทำโครงการสอน ฝึกออกข้อสอบ ทดลองสอน ฝึกทำอุปกรณ์การสอน เป็นต้น และเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลิกภาพ ตามลักษณะของครูที่ดี เพื่อให้ผลิตนักศึกษามีความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี มีบุคลิกภาพดี ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกิจการงานอย่างมีระบบ

กรมการฝึกหัดครู (2525 : 61-63) ได้จัดกิจกรรมเตรียมนักศึกษาออกฝึกสอน ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมความรู้ในด้านวิชาการ เป็นการเสริมเติมให้เต็มยิ่งขึ้นจากการเรียนการสอนในเวลาเรียนปกติ ซึ่งมีหลายอย่าง คือ
  - 1.1 ปฐมนิเทศ แนะนำเรื่อง เรียน กิจกรรม การปฏิบัติตน
  - 1.2 สืบค้นหาแนวทางการเป็นครู จากการดูภาพยนตร์ สไลด์ เทปโทรทัศน์ และฟังการบรรยาย ตัวอย่างการเรียนการสอนต่าง ๆ การจัดการปกครองชั้นเรียน และการทำการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น
  - 1.3 สังเกตการสอน ให้สังเกตบริเวณโรงเรียน การจัดและการบริการของโรงเรียน ห้องเรียน ครูนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน พฤติกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น
  - 1.4 การเตรียมการสอน ฝึกปฏิบัติกระทำจริงเกี่ยวกับกำหนดการสอน เน้นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ การประเมินผล
  - 1.5 การสอนแบบจุลภาค ฝึกทักษะที่จะต้องฝึกในการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การเสริมแรง การตั้งคำถาม เป็นต้น
  - 1.6 งานธุรการ เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุดรายนงานผลการเรียน ระเบียบสุขภาพ เป็นต้น
2. กิจกรรมเสริมบุคลิกภาพการเป็นครู เป็นการสร้างเสริมคุณลักษณะคุณธรรมให้แก่นักศึกษา เช่น การบำเพ็ญประโยชน์และพัฒนาวิทยาลัย ฝึกให้รู้วิธีแสวงหาบุคคลที่น่าสนใจ วิธีการติดต่อเชื้อ ต้อนรับ กล่าวแนะนำ จัดป้ายนิเทศ และการเขียนกระดานขอล็ค เป็นต้น

การเตรียมอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการฝึกสอน เพราะอาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ช่วยแนะนำ ช่วยเหลือ เป็นผู้ประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกสอน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมอาจารย์นิเทศก์ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์อย่างดี แสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้มีบทบาทในกระบวนการฝึกสอน

ทบวงมหาวิทยาลัย (2522 : 27-75) โดยคณะกรรมการพัฒนาการสอนและ
ผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอน ทบวงมหาวิทยาลัย ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการตั้งเกณฑ์ในการคัด
เลือกอาจารย์ในเทศก์ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรตั้งเกณฑ์ในการคัดเลือกอาจารย์ในเทศก์ โดยอาจารย์ในเทศก์
ควรมีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นต้นเทศมาอย่างน้อย 3 ปี สำหรับผู้ที่ยังไม่มีประสบ
การณ์แต่มีคุณลักษณะที่จะเป็นอาจารย์ในเทศก์ที่ดีได้ควรให้ไปสอนในโรงเรียนสาธิตเพื่อหา
ประสบการณ์

2. ควรจัดให้มีอาจารย์ในเทศก์เต็มเวลา (Full-time Supervisor) และมี
อาจารย์ในเทศก์เสริมหรืออาจารย์ในเทศก์บางเวลา (Part-time Supervisor) ตาม
ความเหมาะสม

3. ควรมีการตกลงของเกณฑ์การเปรียบเทียบปริมาณงานในเทศร่วมกันทุก
มหาวิทยาลัย เพื่อเสนอทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณา

การเตรียมครูที่เลี้ยง ครูที่เลี้ยงนี้มีความสำคัญต่อการฝึกสอน บทบาทของครู
ที่เลี้ยงมีความสำคัญเช่นเดียวกับอาจารย์ในเทศก์ ทั้งนี้เพราะครูที่เลี้ยงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนิ
สิตฝึกสอนเกือบตลอดเวลา ซึ่งตามหลักการแล้วถือว่าครูที่เลี้ยงเป็นผู้มีประสบการณ์ในการ
เป็นครู และสามารถที่จะนิเทศนิสิตฝึกสอนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ครูที่เลี้ยงจำเป็นต้องมีคุณ
สมบัติที่ดีพอ ดังที่ บุญเชิด รัตนานันท์ (2521 : 26-27) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ
คัดเลือกครูที่เลี้ยง สรุปได้ว่า ควรมีการสำรวจคุณสมบัติของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนที่จะส่ง
นิสิตฝึกสอนออกไปฝึกสอนเป็นประจำทุกปี ซึ่งครูที่เลี้ยงนั้นอย่างน้อยที่สุดควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีคุณวุฒิทางครูสูงกว่านิสิตฝึกสอน
2. มีวิทยุสูงกว่านิสิตฝึกสอน
3. มีประสบการณ์การสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
4. มีความสำนึกว่าตนเองมีหน้าที่ช่วยผลิตครูที่ดีให้แก่สังคม
5. เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีคุณธรรม และมีน้ำใจ

จากผลงานวิจัยของ อุษา วัชรินทร์เสวี (2523 : 151) พบว่า การคัดเลือกครูที่เลี้ยง เรียงลำดับตามความสำคัญคือ โรงเรียนฝึกสอนเป็นผู้คัดเลือกครูที่เลี้ยง มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่เลี้ยงไว้ชัดเจน ครูที่เลี้ยงสมัครใจช่วยงานด้านการฝึกสอน มีการกำหนดคุณสมบัติของครูที่เลี้ยงไว้ชัดเจน และแผนฝึกสอนทำการคัดเลือกครูที่เลี้ยงจากครูในโรงเรียนฝึกสอน

การเลือกโรงเรียนฝึกสอน การกำหนดว่าจะให้ผลิตฝึกสอนไปฝึกสอนในโรงเรียนที่อยู่ท้องถิ่นใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายการฝึกสอน

กรมการฝึกหัดครู (2525 : 35-40) ได้มีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนฝึกสอนไว้ว่า ควรจะเป็นโรงเรียนที่อยู่ไม่ไกลหรือไกลจากวิทยาลัยมากเกินไป และโรงเรียนต้องมีช่องทางที่จะทำงานหรือพัฒนาได้ กล่าวคือ โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความพร้อม ความร่วมมือของชุมชนมีมาก สามารถนำความคิดด้านการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติและจัดกิจกรรมอย่างได้ผลดี เพราะถ้าไปเลือกโรงเรียนที่พัฒนาดีแล้ว ผลงานจะไม่ปรากฏเด่นชัด หรือไปเลือกโรงเรียนที่ไม่มีอะไรเลย ไม่เอื้อต่องานด้านพัฒนา ผลงานจะไม่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในการพิจารณาเลือกโรงเรียนฝึกสอนควรคำนึงถึงบ้านพักที่จะให้นักศึกษาอยู่ประจำด้วย เพราะถือว่าการศึกษาอยู่ประจำย่อมสามารถทำงานด้านการพัฒนาได้เต็มที่ ในการพิจารณาเลือกโรงเรียนฝึกสอน นอกจากจะกำหนดเกณฑ์การเลือกแล้ว จำเป็นที่จะต้องสำรวจโรงเรียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ ว่าควรที่จะเลือกโรงเรียนใดบ้างตามเกณฑ์ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการวางแผนในการจัดฝึกสอนได้อีกด้วย

การดำเนินการฝึกสอน

หลังจากที่ได้ผ่านการวางแผนการฝึกสอน จะต้องมีการกำหนดการดำเนินการกิจกรรมในการฝึกสอนไว้เป็นลำดับขั้น ซึ่งประกอบด้วย การปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอน การนิเทศการสอน การสัมมนาการฝึกสอน และการประเมินผลกาฝึกสอน

การปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอน จากคู่มือการประสบการณ์วิชาชีพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2530 : 9) ได้ให้ความหมายการปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอนว่า เป็นการประชุมชี้แจงฝึกสอน

อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง ให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจในนโยบายและจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ตรงกัน การจัดประชุมนิเทศนิสิตฝึกสอนนั้น ควรจัดเชิงวิทยากรมาบรรยายเพื่อให้ความรู้ในด้าน วิธีสอน การดำเนินการสอน การทำงานของนิสิตระหว่างการฝึกสอน ซึ่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง (2522 : 155-163) ได้ชี้แจงให้นักศึกษาฝึกสอนได้ทราบถึงการปฏิบัติตนในโรงเรียนฝึกสอน บทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง ในโรงเรียนฝึกสอนการประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ในเรื่องการ นิเทศการสอน เกี่ยวกับตารางสอน การส่งบันทึกการสอน การมอบหมายงาน การสร้าง มนุษยสัมพันธ์กับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ การช่วยเหลืองานธุรการและกิจการของโรงเรียน เกณฑ์ การประเมินผลของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง

การนิเทศการสอน เป็นหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง เป็นการให้ความ ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบความก้าวหน้า การสอนของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งความ หมายการนิเทศการสอนมีดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 5-6) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการสอนไว้คือ การนิเทศการสอน หมายถึง การช่วยเหลือ การชี้แนะ การบริการ การปรับปรุง ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ในการส่งเสริม แนะนำครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

1. ให้รู้จักการปรับปรุงการเรียนการสอน
2. ช่วยเหลือและปรับปรุงวัตถุประสงค์การสอน
3. ช่วยเหลือปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาของการสอน
4. ช่วยพัฒนาครูและนักเรียน
5. ช่วยเลือกและปรับปรุงการประเมินผลการสอน

หลักการนิเทศการสอน ในการนิเทศการสอนควรมียึดหลักการดังนี้

1. การนิเทศจะต้องช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าหาวิธีทำงานและสามารถตัดสินใจปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีคนคอยช่วยเหลือตลอดเวลา
2. การนิเทศควรให้นักศึกษาได้ทราบปัญหา รู้จักแยกแยะหรือวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้เกิดความกระจ่าง อันจะเป็นแนวทางไปสู่การแก้ปัญหาได้ตรงจุด

3. การนิเทศจะต้องช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกอบอุ่นและเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ควรช่วยให้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ และสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ โดยเฉพาะแหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในท้องถิ่น
5. จะต้องให้นักศึกษาเข้าใจแล้วเข้าถึงชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชน และในขณะเดียวกันสามารถให้ความช่วยเหลือทางความคิดแก่ชุมชนด้วย
6. การนิเทศจะต้องให้นักศึกษาเกิดความพยายามให้สูงขึ้น และจะต้องเป็นไปในลักษณะของประชาธิปไตย ไม่เป็นการบังคับให้ปฏิบัติตาม
7. การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนควรตั้งอยู่บนหลักการแห่งเหตุผล มีจุดหมายที่แน่นอนและสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

การสัมมนาการฝึกสอน เป็นการประชุมสัมมนา เป็นหัวใจที่สำคัญของการดำเนินการฝึกสอน เป็นการร่วมปรึกษาหารือระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษาฝึกสอนระหว่างการฝึกสอน

ชิน บุณยานุภาพ (2522 : 29-31) ได้แบ่งการสัมมนาออกเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

1. การสัมมนาการฝึกสอนระหว่างนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนเดียวกัน โดยมี ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์มาร่วมด้วย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านที่เป็นอุปสรรคและปัญหา
2. การสัมมนาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนทั้งหมดภายหลังสอนได้ครึ่งภาคการฝึกสอนโดยจัดให้มีขึ้นที่วิทยาลัย มีอาจารย์นิเทศก์เป็นที่ปรึกษา เน้นวิชาการเป็นหลัก โดยแยกนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามวิชาเอกของนักศึกษา แยกไปประชุมสัมมนา แล้วกลับมาเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่
3. การสัมมนาการฝึกสอนภายหลังสิ้นสุดการฝึกสอนหรือการปัจฉิมนิเทศ เป็นการสัมมนานักศึกษาฝึกสอนทั้งหมดจัดขึ้นที่วิทยาลัย จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลงานตลอดการฝึกสอนเป็นการแลกเปลี่ยนความสำเร็จซึ่งกันและกัน เพื่อนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน และอาจนำไปใช้ในการปฐมนิเทศนักศึกษาวิชารุ่นต่อไป

การประเมินผลการฝึกสอน ในการประเมินผลการฝึกสอนนักศึกษาฝึกสอนนั้นจะต้องเริ่มต้นประเมินตั้งแต่วันที่นักศึกษาฝึกสอนเข้ารับการปฐมนิเทศจนถึงวันปัจฉิมนิเทศ โดยมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องและดำเนินการ เพื่อให้การฝึกสอนของนักศึกษาสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการประเมินผล ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง การวัดผลของโรงเรียน ผู้มีเทศคนอื่น ๆ ตลอดจนอาจารย์นิเทศก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน
  2. การวัดผลและประเมินผลงานของนักศึกษา หมายถึงการพิจารณาว่า
    - 2.1 นักศึกษาฝึกสอนมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ปฏิบัติเพียงใด
    - 2.2 นักศึกษาฝึกสอนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพียงใด
    - 2.3 นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติงานได้สำเร็จเพียงใด
  3. การวัดผลและการประเมินผลการฝึกสอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไป ผู้มีเทศ จะต้องวัดอยู่เป็นประจำ และบอกให้นักศึกษาฝึกสอนทราบข้อดีและข้อบกพร่องว่ามีอะไรบ้างทุกคราวไป
  4. สิ่งที่มีเทศจะต้องวัดผลมีดังต่อไปนี้
    - 4.1 งานในโรงเรียน รวมทั้งการสอน การปกครองชั้น งานธุรการ งานด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและงานด้านพัฒนาโรงเรียน
    - 4.2 งานพัฒนาชุมชน
    - 4.3 ความรับผิดชอบและความประพฤติ
  5. สิ่งที่จะพิจารณาเพิ่มเติมในการวัดผลและประเมินผลคือ รายงานต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยให้รายงานสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคล บัญชีเรียกชื่อนักเรียน โครงการสอน สมุดบันทึกการสอนและรายละเอียดการฝึกสอน เป็นต้น (ชิน บุญญาภาพ, 2522 : 85-86)
- บทิป เมธาคูณวุฒิ (2530 : 119-120) ได้กล่าวถึงการประเมินการฝึกสอนไว้ว่า การประเมินผลเป็นแนวทางหนึ่งในการตัดสินใจความก้าวหน้า และช่วยให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ข้อมูลที่มีคุณค่าจะได้จากการประเมินอย่างระมัดระวัง การสอนเป็นวิชาชีพที่คน

ทั่วไปสามารถตั้งข้อสังเกตและประเมินผลได้อย่างสม่ำเสมอ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมิน นิสิตฝึกสอนควรประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์ฝ่าย โรงเรียน การประเมินผลการฝึกสอนอาจจะตัดสินโดยการให้เกรด แต่ในบางมหาวิทยาลัย ได้เปลี่ยนแปลงให้เป็นงานที่มีประสิทธิภาพในการสอนมาก (Highly Effective) ซึ่ง หมายถึงเกรด A การที่มีประสิทธิภาพในการสอน (Effective) ซึ่งหมายถึงเกรด B และไม่มีประสิทธิภาพในการสอน (Ineffective) ซึ่งหมายถึงไม่ผ่าน

โดยทั่วไปการประเมินผลการสอนจะพิจารณาจากความพยายามของนิสิตที่จะ สอนอย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมการสอน การเข้าร่วมประชุม การมีส่วนร่วมในงาน ประจำ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำในระหว่างกาฝึกสอน ทีมมหาวิทยาลัยระดับรัฐเทกซัส ได้ กำหนดขอบข่าย ความสามารถหรือสมรรถภาพที่จะประเมินนักศึกษาฝึกสอนไว้ห้าด้านสำหรับ รายงานความก้าวหน้าไว้ดังนี้

1. การวางแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 การเขียนหรือระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากความต้องการของผู้เรียน
  - 1.2 การเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์
  - 1.3 การผสมผสานวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเข้าไปในการเรียน การสอน
2. การสอน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้อง
  - 2.1 ความสามารถในการระบุความต้องการทางด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย และสติปัญญาของผู้เรียน ตามแนวความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ทฤษฎีการเรียนรู้ พื้นฐาน ทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนให้สนองความต้องการ
  - 2.2 การจัดดำเนินการสอนตามแผนการสอน
  - 2.3 แสดงรูปแบบการเรียนการสอนและทักษะในการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และตัวนักเรียนโดยตรง

2.4 ใช้แหล่งวิทยาการที่เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งการใช้ภาษาสื่อความหมายและโดยไม่ต้องใช้ภาษา

2.5 วางแผนและจัดดำเนินการสอนให้สอดคล้องกับแนวความคิดของการศึกษาทางวิชาชีพ

3. การจัดชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

3.1 การติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การใช้ทักษะในด้านการจัดองค์กรและการจัดดำเนินการ เพื่อที่จะสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ความสามารถในการระบุและตอบสนองด้วยความรู้สึกที่เข้าใจความต้องการและความรู้สึกของนักเรียน

4. การประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพในการวางแผน และใช้ขบวนการประเมินสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนและประเมินผลการเรียนการสอน

5. คุณธรรมของวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

5.1 การเปิดเผยและการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

5.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่นในวิชาชีพเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 การศึกษาหาความรู้ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและวิชาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพ

อ็อตโต เจ. ชิปล่า (ชูศรี สุวรรณโชติ. 2521 : 115-117; อ้างอิงมาจาก Otto J. Shipla) กล่าวถึงระบบของแบบประเมินผลสำหรับการประเมินผลในการทำงานของนักศึกษาฝึกสอน ว่ามีแนวทางดังนี้คือ

1. แต่ละวิทยาลัย ควรทำแบบประเมินผลของตนเอง แบบประเมินผลนี้ควรจะประกอบด้วยความคิดของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย

2. การประเมินผลเกี่ยวกับหน้าที่ ความสามารถ หรือบุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกสอนควรจะเขียนอย่างระมัดระวัง

3. แบบประเมินผลชนิดเตี๋ยวนี้ ถ้าได้ทำอย่างระมัดระวังแล้ว จะต้องสามารถครอบคลุมเนื้อหาวิชาทุกวิชาทุกโอกาส ทุกขณะที่ใช้ รวมทั้งการใช้วัดผลครั้งสุดท้ายด้วย
4. ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินผลนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน
5. อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ควรใช้แบบประเมินผลนี้เป็นครั้งคราว
6. จะเป็นการดี ถ้าหากแบบสอบถามนี้มีระดับคะแนนไว้แต่ละข้อ เช่น ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ ยังใช้ไม่ได้ เป็นต้น
7. ระบบการวัดผลที่ดีควรเปิดโอกาสให้อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอน ได้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการประเมินผลการสอนนักศึกษาฝึกสอนทุกคน
8. ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการประเมินผลการสอนของนักศึกษาฝึกสอนทุกคน ควรได้มีการประชุมตกลงร่วมกันก่อนที่จะให้คะแนนครั้งสุดท้าย
9. แบบฟอร์มประเมินผลควรจะได้พิจารณาถึงประโยชน์ในการใช้มากที่สุด
10. แบบประเมินผลการสอนนี้จะต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ อาจจะเป็นทุก 3 ปีก็ได้

การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

การฝึกสอนจะบรรลุเป้าหมายตามปรัชญาของการฝึกหัดครูได้จะต้องประกอบด้วย การจัดระบบของหน่วยงานฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพและภายในหน่วยงานนั้น ๆ สิ่งสำคัญที่สุดที่ควรจะต้องคำนึงถึงก็คือ บุคลากรผู้ดำเนินการหรือบริการการฝึกสอนซึ่งจะประกอบไปด้วย บุคคลหลายฝ่าย ดังที่ ประภา ธานีรัตน์ (2529 : 10) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า

บุคลากรในการฝึกสอนโดยทั่วไปจะมีบุคคลต่าง ๆ ประกอบกันเข้าเพื่อดำเนินการฝึกสอนอย่างน้อย 6 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหารสถานฝึกหัดครู
2. ผู้อำนวยการฝึกสอน
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ
4. อาจารย์ผู้ประสานงานของสถานฝึกหัดครูหรืออาจารย์นิเทศก์
5. คุรุนิเทศก์หรือครูพี่เลี้ยงรวมทั้งครูที่ปรึกษาประจำโรงเรียนฝึกสอนและ

ประจำกลุ่ม

6. นักศึกษาหรือนิสิตฝึกสอน

การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ทางสถาบันผลิตครู และโรงเรียนฝึกสอนควรจะคำนึงถึงให้มาก เพราะถ้าบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงปัญหาและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยร่วมมือปฏิบัติงานและช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ก็จะทำให้การดำเนินการฝึกสอนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ และบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จะมีบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงานของตน

สำหรับในที่นี้จะกล่าวเฉพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนโดยตรงได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิตฝึกสอน

อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ คือ อาจารย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากสถาบันผลิตครูให้ไปปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน

เจริญผล สุวรรณโชติ (2524 : 134 - 138) ได้กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์ที่ดีจะต้องมีบทบาทที่พึงปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจอันดีและการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอน

1.1 อาจารย์นิเทศก์ควรจะสร้างความสัมพันธ์กับนักศึกษาฝึกสอนในทางที่จะทำให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดความรู้สึกว่า อาจารย์นิเทศก์คือ ผู้ที่จะให้คำปรึกษาทางวิชาการมากกว่าที่จะคิดว่าอาจารย์นิเทศก์คือ ผู้ที่คอยจะวิพากษ์วิจารณ์

1.2 อาจารย์นิเทศก์จะต้อง "รู้จักครูฝึกสอน" ในโครงการ เนื่องจากจำนวนนักศึกษาฝึกสอนที่อยู่ภายใต้ความดูแลของอาจารย์นิเทศก์แต่ละคนนั้นมีจำนวนมาก ฉะนั้นการที่จะ "รู้จักกัน" นั้น มักจะไม่ใช่ไปตามที่คิดไว้เสมอไปนัก ส่วนใหญ่จะมอบให้เป็นเรื่องหรือหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง (อาจารย์นิเทศก์จะต้องเอาใจใส่ให้มากสำหรับเรื่องการ "ทำความรู้จัก" กับครูพี่เลี้ยง) อย่างไรก็ตาม อาจารย์นิเทศก์จะต้องมีบันทึกและจดเรื่องราวที่เกี่ยวกับสิ่งที่ตนได้เรียนรู้และรับทราบเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนแต่ละคน

1.3 อาจารย์นิเทศก์ไม่ควรจะไปที่โรงเรียนที่ฝึกสอนเลย ถ้าหากเมื่อไปแล้ว แต่ไม่ได้พูดจาและทักทายกับนักศึกษาฝึกสอนทุก ๆ คน และถ้ามีเวลาควรจะให้คำปรึกษาและคำแนะนำเป็นรายตัว การทำเช่นนี้จะเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของ "การสอนแบบเฉพาะรายบุคคล" ในระดับการศึกษาชั้นสูง

1.4 อาจารย์นิเทศก์ควรจะให้คำปรึกษาที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อบังคับและเรื่องอื่น ๆ

1.5 อาจารย์นิเทศก์ควรจะเป็นผู้ช่วยดูแลให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอนเรื่องนี้ควรจะบอกให้ทราบโดยผ่านหัวหน้าครูพี่เลี้ยง

1.6 อาจารย์นิเทศก์ทุกคนควรจะได้ดูนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกสอนทุกคนในเทอมนั้น แต่จะทำได้บ่อยครั้งแค่ไหนก็ต้องแล้วแต่โครงการที่จัด

1.7 อาจารย์นิเทศก์ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน แต่ละคนว่าได้ก้าวหน้าไปแค่ไหน ส่วนการประเมินผลของอาจารย์นิเทศก์จะมีน้ำหนักเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับว่าโครงการนั้น ๆ จะจัดอย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับโครงการที่ดีแล้ว อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับครูพี่เลี้ยงในเรื่องนี้

1.8 อาจารย์นิเทศก์จะต้องช่วยนักศึกษาฝึกสอนในการประเมินผลตนเอง ซึ่งทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การใช้แบบสอบถามเป็นครั้งคราว และการตั้งคำถามนั้นควรจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "ทำไม" และควรจะให้คำวิจารณ์ที่ทำให้เกิดกำลังใจในการที่จะวิเคราะห์ตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ

1.9 อาจารย์นิเทศก์จะต้องรู้จักที่จะให้คำปรึกษาหารือกับนักศึกษาฝึกสอน แม้ว่าในธรรมเนียมไทยของเราเน้น การพูดตรงไปตรงมากับคนที่อยู่ในฐานะต่ำกว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยจะทำกันอยู่เสมอก็ตาม อาจารย์นิเทศก์ที่ดีก็ไม่ควรจะใช้คำพูดที่ทำให้นักศึกษามีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจมากนัก คำปรึกษาที่ให้ควรจะให้คำปรึกษาในทางบวกมากกว่าทางลบ

2. การไปเยี่ยมโรงเรียนฝึกสอน

2.1 บทบาทอันสำคัญอย่างหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์คือ จะต้องทำงานใกล้ชิดกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกสอนหรือไม่ก็กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในชุมชนนั้น ๆ

2.2 อาจารย์นิเทศก์จะต้องไปที่โรงเรียนฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทำการวินิจฉัยโรงเรียนที่นักศึกษาไปทำการฝึกสอนอยู่ การวินิจฉัยของอาจารย์นิเทศก์จะเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงคุณสมบัติของโรงเรียนฝึกสอนมีความเหมาะสมที่จะเป็นโรงเรียนฝึกสอนหรือไม่

2.3 อย่างไรก็ตามสำหรับโครงการฝึกสอนที่ดีจริง ๆ อาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ช่วยนักศึกษาฝึกสอน และช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าไปถึงบทบาทของการฝึกสอนที่ตนกำลังกระทำหรือชี้ให้เห็นว่าขณะนั้นตัวเขาเองกำลังทำอะไรอยู่

2.4 บางครั้งบางครั้งอาจารย์นิเทศก์ควรจะมีการปรึกษาหารือร่วมกันทั้งสามฝ่ายคือ ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และกับอาจารย์นิเทศก์เอง

3. การทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยง

3.1 อาจารย์นิเทศก์จะต้องทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด ในทางตรงกันข้าม เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง

3.2 ในตอนเริ่มแรกของทุก ๆ เทอม อาจารย์นิเทศก์จะต้องถือว่าเป็นหน้าที่ของตนในการที่จะทำการปฐมนิเทศให้ครูพี่เลี้ยงเข้าใจในวัตถุประสงค์ในการฝึกสอน

3.3 อาจารย์นิเทศก์จะวิจารณ์งานของนักศึกษาฝึกสอน ในการมีทัศนคติว่าคำแนะนำนั้นจำเป็น หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่อง

3.4 บางครั้งบางครั้งอาจารย์นิเทศก์ อาจจะประชุมร่วมกับครูพี่เลี้ยงทั้งหมดที่โรงเรียนฝึกสอนนั่นเอง (ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนกำลังสอนเด็กอยู่ในชั้น) เพื่อที่จะได้ปรึกษาหารือกันถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ซึ่งเป็นปัญหาและความสนใจร่วมกัน

3.5 อาจารย์นิเทศก์ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกันกับผู้อำนวยการของโครงการฝึกสอน กับผู้อำนวยการหรือคณบดีและคณะอาจารย์ ในการที่จะสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงที่สถาบันฝึกหัดครูนั้น ซึ่งควรจะจัดให้มีขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.6 อาจารย์นิเทศก์ควรจะช่วยครูพี่เลี้ยงในการที่จะหาตำราและข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับครูพี่เลี้ยง ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลทั้งในด้านส่วนตัวของนักศึกษาหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนโดยทั่ว ๆ ไป

3.7 สำหรับสถาบันศึกษาที่มอบให้ครูพี่เลี้ยงและคณะกรรมการกลุ่มฝึกสอนเป็นผู้ดูแลฝึกสอนเป็นส่วนใหญ่ อาจารย์นิเทศก์จำเป็นต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการครูพี่เลี้ยง และในขณะเดียวกันก็ไม่ควรจะละเลยนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ จะไม่ทำหน้าที่เป็นแค่เพียงบุรุษไปรษณีย์

4. การติดต่อหรือประสานงาน

4.1 บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ก็คือ จะต้องเป็นผู้ประสานงานกับทางสถานศึกษา ซึ่งการประสานงานกันนี้ ผู้อำนวยการฯ ฝึกสอน หรืออาจารย์จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ทั้งนี้ไม่ว่าในสถานศึกษานั้นจะมีโครงการฝึกสอนกี่โครงการก็ตาม

4.2 อาจารย์นิเทศก์จะต้องปรึกษาหารือกับผู้อำนวยการโครงการเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ และการดำเนินงานของครูฝึกสอนอยู่เสมอ ๆ

4.3 อาจารย์นิเทศก์ควรมีได้มีโอกาสปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดกับอาจารย์นิเทศก์คนอื่น ๆ ที่ไปดูนักศึกษาฝึกสอนในที่ต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนความคิดนั้นอาจจะทำได้ในเวลาที่มีประชุมอาจารย์นิเทศก์ที่สถานศึกษา สำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่คิดว่าตน

จะต้องไปดูการสอนในวิชาที่ตนเองไม่เคยเรียนหรือได้รับการฝึกฝนมาก่อน สำหรับปัญหาในเรื่องนี้ก็จะตอบได้สามประการด้วยกันคือ

4.3.1 ในการนิเทศการสอนนั้นควรจะเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เน้นในทางการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ใช่เป็นเรื่องเนื้อหาของวิชานั้น ๆ ทั้งหมด ดังนั้นอาจารย์นิเทศควรจะสามารถฝึกสอนได้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นการฝึกสอนในวิชาใดก็ตาม

4.3.2 อาจารย์นิเทศที่เพิ่งจะทำการนิเทศมาได้ไม่นานนักก็อาจจะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ที่โรงเรียนฝึกสอนนั้น

4.3.3 อาจารย์นิเทศจะเรียนรู้ถึงการนิเทศวิชาอื่นได้จากการซักถามและการออกความเห็นในการประชุมอาจารย์นิเทศที่จัดขึ้นที่สถาบันฝึกหัดครู

4.4 อาจารย์นิเทศจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู กับเจ้าหน้าที่และครูในโรงเรียนฝึกสอนนั้น ๆ

4.5 ในการที่จะทำให้โครงการฝึกสอนเกิดผลดีในโรงเรียนที่ไปทำการฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศจะต้องป้องกันมิให้มีปัญหารุนแรงเกิดขึ้น อาจารย์นิเทศจะต้องรู้ว่าความสัมพันธ์อันดีนั้น จะเกิดขึ้นได้เพราะโครงการฝึกสอนนั้น ได้รับการควบคุมดูแลอย่างดีและมีลิตที่ทำการฝึกสอนเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพ

4.6 อาจารย์นิเทศจะต้องตระหนักและแสดงให้เห็นเสมอ ๆ ถึงความสำคัญของครูที่เลี้ยง ความสำคัญของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนฝึกสอน และเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ที่ทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนในโครงการที่มีการฝึกสอน

ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนคือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ นับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการฝึกสอน ประสานงานนโยบายร่วมกับสถาบันผลิตครู ดังนั้นจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความรับผิดชอบการฝึกสอนทั้งกระบวนการตั้งแต่ที่วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอนไว้ ดังนี้

1. ให้การประเมินเทศบาลแก่นักศึกษาฝึกสอนโดยแนะนำให้ผู้รู้จักบุคคล สถานที่ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ในโรงเรียนและมอบหมายงานการสอนให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน
2. ให้ความคุ้มครอง ดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน
3. สอดส่อง สังเกตและให้คำแนะนำชี้แจงข้อบกพร่อง ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขแก่นักศึกษาฝึกสอน เช่น การสอน การจัดกิจกรรมและความประพฤติ
4. ร่วมมือกับวิทยาลัยครู อาจารย์ในเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน
5. พานักศึกษาฝึกสอนไปรู้จักบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ออกเยี่ยมเยือนประชาชน ตลอดจนเข้าร่วมพิธีการต่าง ๆ ในท้องถิ่น
6. คอยสอดส่องดูแลและกระตุ้นครูพี่เลี้ยงให้เอาใจใส่และร่วมทำงานกับนักศึกษาฝึกสอนอย่างใกล้ชิด
7. ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไป
8. รายงานอาจารย์ในเทศก์หรือวิทยาลัยครูเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนที่เกิดขึ้น

วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรี (2520 : 1-2) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการฝึกสอน จำแนกเป็น 3 ประการ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำ
2. ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้ประเมินผล
3. ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู

1. ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจงานด้านการฝึกสอนและสามารถอธิบายให้ครูทุกคนในโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนทุกคนทราบถึงประโยชน์ของการมีนักศึกษาฝึกสอนว่าจะช่วยทำให้การเรียนการสอนในโรงเรียนดีขึ้น ทำให้ครูกระตือรือร้นในการสอนมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้จักเลือก

สรวครูพี่เลี้ยงที่ประสบความสำเร็จทางด้านการสอน มีคุณสมบัติที่ดี และมีอุปนิสัยส่วนตัวให้ทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน

ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนในวันแรกที่มาถึงโรงเรียน โดยให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายของโรงเรียน กฎระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้ในการประชุมครู ผู้บริหารโรงเรียนควรเชิญนักศึกษาฝึกสอนเข้าร่วมประชุม และปฏิบัติต่อนักศึกษาฝึกสอนเหมือนกับว่าเป็นครูคนหนึ่ง ในโรงเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้ประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องหาโอกาสเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อสังเกตการสอนและการทำงานของนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนของนักศึกษาฝึกสอน

3. ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู ผู้บริหารโรงเรียนประสานงานกับครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ในการวางแผนจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนมีความก้าวหน้าในการฝึกสอน เช่น จัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตการสอนของครูในวิชาอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานให้ครูพี่เลี้ยง อย่างมีปริมาณเหมาะสมไม่มากเกินไป เพราะครูพี่เลี้ยงต้องรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนในชั้น และการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนด้วย

อาจารย์พี่เลี้ยง

ครูหรืออาจารย์พี่เลี้ยง เป็นอีกผู้หนึ่งที่มบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนมีความคิดริเริ่ม มีอารมณ์มั่นคง มีประสบการณ์ในการสอน และข้อสำคัญที่สุดคือประสบความสำเร็จในด้านการสอนอันจะเป็นกำลังใจในการเป็นครูที่ดีต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร. จรูญทัศน์ พุกกะมาน (อรทัย กษณนากุล 2522 : 22; อ้างอิงมาจาก จรูญทัศน์ พุกกะมาน 2510) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงไว้สั้น ๆ ดังนี้คือ อาจารย์พี่เลี้ยงเป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานประจำวันของครู การศึกษาเด็ก

การสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้อุปกรณ์ การจัดและการปกครองชั้นเรียน
การวัดผลความก้าวหน้าของเด็ก การปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาชุมชน

ประเทิน มหาพันธ์ (ม.ป.ป.:16) กล่าวถึงบทบาทของครูพี่เลี้ยงไว้ว่า
ครูพี่เลี้ยงจะต้องอยู่ในฐานะที่จะให้คำแนะนำ ปกป้อง เพื่อให้เด็กฝึกสอนได้รับประสบการณ์
ให้มากที่สุด ความสนใจและความเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยงที่แสดงต่อนักศึกษาฝึกสอนนั้น มี
ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลายสิ่งหลายอย่างในตัวนักศึกษาฝึกสอน และนักศึกษา
ฝึกสอนก็ควรจะสำนึกว่าตนเป็นมือขวา หรือเป็นตัวแทนของครูพี่เลี้ยงที่มีความรับผิดชอบ
ต่อความก้าวหน้าของนักเรียน นักศึกษาฝึกสอนจึงก้าวเข้ามาในโรงเรียนในฐานะที่เป็นครู
ผู้หนึ่งของโรงเรียน ซึ่งครูพี่เลี้ยงควรจะแจ้งและกำชับให้นักเรียนในชั้นทราบถึงความสำคัญ
ข้อนี้ด้วย เพื่อให้โครงการดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ครูพี่เลี้ยงควรตระหนักในหน้าที่ของตน
ดังต่อไปนี้

1. ให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาฝึกสอนในด้านการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานประจำบางอย่าง เช่น การทำบัญชีเรียกชื่อ
สมุดประจำตัวนักเรียน
3. ให้ความรู้ในด้านวิธีสอน การใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ ตลอดจนการวัดผลและอื่น ๆ
4. ให้คำแนะนำในด้านการปกครองชั้น การให้รางวัล และการลงโทษ
5. แนะนำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของนักศึกษาฝึกสอนให้การยอมรับนับถือ
6. วางแผนการสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์
7. มีส่วนร่วมในการวัดผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน
8. ให้ความช่วยเหลือ ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนกำลังทำการสอน เช่น ช่วยควบคุมชั้น ช่วยนิเทศ
9. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกสอน เช่น การแต่งกาย
ตลอดจนการวางตัวของนักศึกษาฝึกสอน

10. ให้ความอบอุ่นทางใจแก่นักศึกษาฝึกสอน โดยเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด

กรมการฝึกหัดครู (2525 : 68) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงว่า

1. แนะนำนักศึกษาฝึกสอนแก่นักเรียนในชั้น
2. แนะนำให้นักศึกษา ได้มีความเข้าใจสภาพการเรียนและปัญหาของนักเรียน

ตลอดจนการทำงานในชั้น

3. เปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้สังเกตการสอนของตนเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ก่อนจะลงมือสอนจริง

4. สวัสดิการสอน แนะนำและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้นักศึกษาดูเป็นแบบอย่าง

5. ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา เกี่ยวกับการทำกำหนดการสอนหรือโครงการสอน บันทึกการสอนและงานประจำชั้นเรียน

6. สังเกตการสอนและการทำงานของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ นักศึกษาสอนโดยลำพัง ช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องตามหลักการ เพื่อให้การสอนดำเนินไปได้ด้วยดี

7. ช่วยเหลือให้คำแนะนำนักศึกษาในด้านการจัดหา การจัดทำและการใช้สื่อ การเรียนการสอน ตลอดจนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

8. ตรวจสอบบันทึกการสอนของนักศึกษา พร้อมกับเขียนข้อเสนอแนะลงในบันทึก ล่วงหน้า เพื่อให้นักศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนลงมือสอน

9. ปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา ความประพฤติและงานด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา

10. วัดผลและประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษา

11. เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาในการชักชวนประชาชนให้สนใจและร่วมมือกับ โรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนและท้องถิ่น

12. กระตุ้นและแนะนำนักศึกษาให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้กับงานในด้านต่าง ๆ

13. ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสม

ณรงค์ เชื้อมชิด (ม.ป.ป. : 19-20) ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงไว้ว่า ครูพี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาวิชาชีพครูมากที่สุด จึงควรมีบทบาทและหน้าที่อย่างกว้างขวาง ดังนี้คือ

1. เป็นครู ครูที่ดีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1.1 สอนดีคือ สอนนักศึกษาให้เป็นครูที่ดี

1.2 ปกครองดี คือดูแลนักศึกษาให้มีระเบียบวินัย และวัฒนธรรมอันดี

1.3 ประพฤติดี คือประพฤติดีเป็นตัวอย่างที่ดี

1.4 ช่วยเหลือการงานของโรงเรียนดี ได้แก่ช่วยเหลือการงานของนักศึกษาตามที่เห็นสมควร

1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ดี ให้นักศึกษาสามารถปรับปรุงตัวเข้ากับสังคมกับคนทุก

ชั้นได้

2. เป็นพี่ที่ดี

2.1 มีเมตตากรุณา รักเอ็นดูนักศึกษาด้วยเจตนาอันดี

2.2 เป็นตัวอย่างที่ดี และให้นักศึกษาประพฤติแต่ทางที่ดี

2.3 เป็นที่ปรึกษา

2.4 ให้คำแนะนำที่ดี

2.5 ให้กำลังใจ

3. เป็นผู้เลี้ยง คำว่าเลี้ยง หมายถึงการเลี้ยงให้อิ่มด้วยวิชาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเป็นครูที่ดี

4. การวัดผล ดำเนินการตามระเบียบ และด้วยความยุติธรรม

5. จัดบริการ ให้นักศึกษามีความสะดวกสบายตามสมควร เช่นที่ทำงานในชั้นน้ำดื่ม ที่พัก การเจ็บป่วย ฯลฯ

6. ประสานงาน ระหว่างวิทยาลัยครูกับนักศึกษา ประสานงานกับครูใหญ่และกรรมการนิเทศก์ของโรงเรียน
7. ติดตามผลงาน ติดตามผลงานของนักศึกษา เช่น การสอน งานพิเศษ และงานพัฒนาชุมชน ฯลฯ
8. มอบงานพิเศษให้ทำ เช่น บัญชีเรียกชื่อ ควบคุมการเข้าแถวและควบคุมการทำความสะดวกขึ้นเรียน ฯลฯ
9. แนะนำอุปกรณ์การสอนและแหล่งอุปกรณ์การสอน
10. ช่วยเหลือการปกครองชั้นเรียน ระเบียบฝึกสอน นักเรียนอาจจะไม่เชื่อฟังนักศึกษา อาจปกครองนักเรียนไม่ได้ ครูที่เลี้ยงจึงควรอนุเคราะห์ตามสมควร
11. แนะนำให้รู้จักนักเรียนในชั้น และครูประจำชั้นใกล้เคียง ควรกระทำในวันแรกของการฝึกงาน
12. จัดหาคู่มือต่าง ๆ เช่น คู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ หรือผลงานที่ดีต่าง ๆ ไว้ให้นักศึกษาค้นคว้า
13. ควรหาเวลาพบปะสังสรรค์กับนักศึกษาทุกวัน เพื่อจะได้ทราบปัญหาและให้คำแนะนำ ได้ในฉับพลัน
14. ดูการฝึกงาน ควรดูการฝึกงานของนักศึกษาดูตลอดเวลา และช่วยเหลือแนะนำตามกาลอันควร
15. ศึกษาประวัติของนักศึกษา การทราบประวัติของนักศึกษาอันเป็นพื้นฐานจะช่วยให้เข้าใจชีวิตจิตใจนักศึกษายิ่งขึ้น

นิสิตฝึกสอน

การที่นิสิตฝึกสอนจะประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่นั้น นอกจากขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการคือ วิธีดำเนินงานการจัดการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ผู้บริหารของโรงเรียนฝึกสอน และอาจารย์พี่เลี้ยงแล้ว ตัวนิสิตฝึกสอนเองก็เป็นบุคคลที่

สำคัญที่สุดบุคคลหนึ่ง ซึ่งจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนอย่างแท้จริง มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองด้วย ดังที่ ไมเคิลลิส และกริม (Michaelis and Grim. 1953 : 12-14) ได้กล่าวถึงบทบาทของนิสิตฝึกสอนไว้ดังนี้

1. นิสิตฝึกสอนควรทำความเข้าใจกับโครงการทั้งหมดของโรงเรียน เช่น เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และนโยบายของโรงเรียน
2. นิสิตฝึกสอนจะต้องศึกษาสภาพของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ศึกษาอาชีพและสภาพครอบครัวของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียน
3. นิสิตฝึกสอนควรให้ความเคารพในสิทธิ และตำแหน่งหน้าที่ของอาจารย์ที่เลี้ยง และควรใช้อำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตที่ตนมีอยู่ ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์คนอื่น ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
4. นิสิตฝึกสอนควรยอมรับคำแนะนำของอาจารย์ที่เลี้ยงเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอนและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ต้องนำบันทึกการสอนให้อาจารย์ที่เลี้ยงตรวจสอบเวลาที่กำหนดไว้
5. ถ้ามีปัญหาในด้านใดก็ตามเกิดขึ้น ในชั้นแรกนิสิตฝึกสอนควรขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่เลี้ยงก่อน ถ้าผลยังไม่เป็นที่พอใจจึงควรจะขอคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์
6. นิสิตฝึกสอนควรได้ประชุมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์เพื่อขอคำปรึกษาหารือเกี่ยวกับตำราหรือวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอนก่อนทำการสอนในชั้นเรียน และร่วมอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการสอนอย่างสม่ำเสมอ
7. ในขณะที่นิสิตกำลังทำการสอนควรสนใจเฉพาะนักเรียน ไม่ควรกังวลกับอาจารย์นิเทศก์ที่กำลังสังเกตการสอน และหลังการสอนนิสิตควรยอมรับคำติชมของอาจารย์นิเทศก์ และพยายามปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
8. ควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

ดร.ชาญชัย อินทรประวัติ (2536 : 26-30) ได้จำแนกบทบาทของนิสิต
ฝึกสอนออกเป็นฐานะต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. นิสิตฝึกสอนมีฐานะเป็นนิสิต
2. นิสิตฝึกสอนมีฐานะเป็นผู้ช่วยสอน
3. นิสิตฝึกสอนมีฐานะเป็นครูผู้สอนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและสอนเองตามลำพัง
4. นิสิตฝึกสอนมีฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์

นิสิตฝึกสอนในฐานะนิสิต นิสิตในระหว่างฝึกสอน และต้องทำหน้าที่ครูนั้น นิสิต
ฝึกสอนคงมีสภาพยังเป็นนิสิตผู้หนึ่ง ยังต้องการคำแนะนำจาก อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง
และครูอาจารย์ในโรงเรียนและในฐานะนิสิตคนหนึ่ง

นิสิตฝึกสอนในฐานะผู้ช่วยสอน นิสิตฝึกสอนจะต้องช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงทำงานต่าง ๆ
เช่น การรวบรวมสมุดรายงาน การควบคุมนักเรียนกลุ่มย่อย ๆ จัดเตรียมอุปกรณ์การสอน
เป็นต้น ในฐานะผู้ช่วยสอน

นิสิตฝึกสอนในฐานะสอนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและสอนเองตามลำพัง นิสิตฝึกสอน
จะมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการและเทคนิคการสอน การควบคุมชั้นเรียนเพื่อสร้างความพร้อม
ที่จะทำงานโดยอิสระได้ บทบาทในฐานะที่สอนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง และถ้าหากว่านิสิต
ฝึกสอน จะต้องรับผิดชอบต่อการสอนด้วยตนเองก็ต้องทำหน้าที่เช่นครูคนหนึ่งอย่างเต็มตัว
ซึ่งบทบาทอันนี้จะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่า นิสิตฝึกสอนจะได้รับความสำเร็จในการฝึกสอนหรือไม่

นิสิตฝึกสอนในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยเหตุที่ช่วงเวลาของการฝึกสอนนั้นมีจำกัด นิสิต
ฝึกสอนพึงเตรียมการไว้ให้รัดกุม และจะต้องเรียนรู้สภาวะการณ์รอบตัว เพื่อให้เกิดประโยชน์
อย่างแท้จริง สิ่งหนึ่งที่จะต้องทำ คือการสังเกตการสอน

การจัดการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

การจัดการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เป็นการจัดการฝึกสอน
ตามรายวิชาการฝึกสอนและหรือฝึกงาน หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ ดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

การฝึกสอนและหรือฝึกงาน (ศษ 463) 6 หน่วยกิต

คำอธิบายรายวิชา

นิสิตทำการฝึกสอนและหรือฝึกงาน โดยได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง มีการสัมมนาก่อน ระหว่างและหลังการฝึกสอนและหรือฝึกงาน (คู่มือการศึกษา 36.2536 : 144)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา ได้ กำหนดนโยบาย ความมุ่งหมายและแนวปฏิบัติการฝึกสอนและหรือฝึกงานหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (คู่มือการฝึกสอนและหรือฝึกงาน 2536: 1-4) รายละเอียดมีดังนี้

นโยบายของการฝึกสอนและหรือฝึกงาน

1. นิสิตภาคปกติชั้นปีที่ 4 หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตทุกคน ต้องฝึกสอนและหรือฝึกงานตามหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2530 โดยให้ทำการฝึกสอนและหรือฝึกงานในภาคเรียนต้น ยกเว้นวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ฝึกงานในภาคเรียนปลาย
2. นิสิตภาคสมทบชั้นปีที่ 4 หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต ต้องทำการฝึกสอนและหรือฝึกงานในสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานตามความเหมาะสมในภาคเรียนปลาย หากนิสิตภาคสมทบที่มีภาระงานประจำไม่สามารถฝึกสอนและหรือฝึกงาน ให้เลือกเรียนรายวิชาการสอนจุลภาค 1-2 และเลือกเรียนรายวิชาวิชาชีพครูตามความเห็นชอบของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
3. ภาระงานนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน ต้องสอดคล้องกับภาระงานของบุคลากรในหน่วยฝึกสอนและฝึกงานนั้นและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาศึกษา 463 ตามหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต
4. ระยะเวลาในการฝึกสอนและหรือฝึกงาน ให้กำหนดไว้เป็นระยะเวลาตลอด 1 ภาคเรียน ในระบบทวิภาค ทั้งนี้เวลาฝึกสอนและหรือฝึกงานต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่กำหนดให้ทำการฝึกสอนและหรือฝึกงาน จึงจะถือว่าการฝึกสอนและหรือฝึกงานสมบูรณ์ หากฝึกสอนและหรือฝึกงานไม่สมบูรณ์จะต้องทำการฝึกสอนและหรือฝึกงานใหม่ในปีการศึกษาถัดไป

5. ขอบข่ายของการฝึกสอนและหรือฝึกงาน ให้พิจารณาโรงเรียนรัฐบาลสังกัด กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา หรือหน่วยงาน ในจังหวัดสงขลา จากที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยที่สุดเป็นอันดับแรก หากมีความจำเป็นจึงค่อย ขยายขอบข่ายให้กว้างออกไป

6. การนิเทศ การกำกับดูแลและการประเมินผลผลิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน ให้ถือว่าเป็น ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างหน่วยฝึกสอนฝึกงานกับมหาวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของการฝึกสอนและหรือฝึกงาน

1. เพื่อให้ผลิตฝึกสอนได้ฝึกฝนประสบการณ์การสอนตามทฤษฎีการศึกษา ที่ได้ ศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต
2. เพื่อให้ผลิตฝึกสอนได้ฝึกฝนประสบการณ์อื่น ๆ ที่เป็นการะงานของครูที่ สถาบันการศึกษานั้นปฏิบัติอยู่
3. เพื่อให้ผลิตได้มีโอกาสทดลองสอนตามสาขาวิชาเอก ภายใต้การนิเทศ ของบุคลากรที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย
4. เพื่อให้ผลิตฝึกสอนได้พัฒนาบุคลิกภาพและค่านิยมที่จำเป็นในการเข้าสู่ วิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

แนวปฏิบัติสำหรับผลิตฝึกสอนและฝึกงาน

1. ระดับการศึกษาของโรงเรียนที่จะทำการฝึกสอนและหรือฝึกงาน ให้ถือ ปฏิบัติดังนี้
  - 1.1 ผลิตวิชาเอกการประถมศึกษาให้ทำการฝึกสอนและฝึกงานในโรงเรียน ประถมศึกษา
  - 1.2 ผลิตวิชาเอกภาษาอังกฤษ การแนะแนวการศึกษา ให้ทำการฝึกสอน และฝึกงานในโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
  - 1.3 ผลิตวิชาเอกการวัดผลการศึกษา ให้ฝึกงานในโรงเรียนประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

1.4 นิติวิชาเอกอื่น ๆ ให้ทำการฝึกสอนและฝึกงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. จำนวนชั่วโมงที่ทำการฝึกสอนและฝึกงานต่อสัปดาห์อยู่ในระหว่าง 8-10

ชั่วโมง ตามวิชาเอกของตน หรืออยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ที่นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
ทั้งนี้ไม่นับรวมงานพิเศษที่โรงเรียนมอบหมายให้ เช่น การช่วยเหลืองานธุรการต่าง ๆ หรือ
งานโครงการต่าง ๆ ที่นิสิตหรือโรงเรียนจัดทำขึ้น

ส่วนนิสิตที่ฝึกงาน ให้ปฏิบัติงานตามที่ภาควิชาและโรงเรียนมอบหมาย โดยต้อง
ปฏิบัติงานตามเวลา ที่บุคลากรในหน่วยงานนั้นมอบปฏิบัติอยู่

การนิเทศการกำกับดูแล

ภาควิชาทุกภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับนิติวิชาเอกที่ทำการฝึกสอนและหรือฝึกงาน มี
ภาระงานในการนิเทศกำกับดูแล การฝึกสอนและหรือฝึกงานของนิสิตในภาควิชาเอกนั้น ๆ

1. ประสานงานระหว่างภาควิชา คณะ และหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยใน
งานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและหรือฝึกงาน

2. ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยฝึกสอนและหรือฝึกงาน ทั้งก่อน
ส่งตัวนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน ระหว่างและหลังการฝึกสอนและหรือฝึกงาน

3. จัดทำหนังสือคู่มือฝึกสอนและหรือฝึกงานและจัดส่งมอบหนังสือคู่มือฝึกสอนและ
หรือฝึกงานให้แก่หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและทันการ

4. จัดการประชุมนิเทศนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงานก่อนส่งตัวให้แก่หน่วยงานฝึกสอน
และฝึกงาน

5. จัดกรรมการส่งตัวและประสานงานในการส่งตัวนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

6. จัดสัมมนาระหว่างฝึกสอนและหรือฝึกงาน

7. จัดสัมมนาหลังฝึกสอนและหรือฝึกงาน

8. รวบรวมแบบประเมินผล การฝึกสอนและหรือฝึกงานจากบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการประเมินผลครั้งสุดท้าย

9. นิเทศการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

การประเมินผล

การประเมินผลผลิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน ให้ถือว่ากิจกรรมการฝึกสอนและหรือฝึกงานมีน้ำหนัก 6 หน่วย โดยแบ่งน้ำหนักการประเมินผล ดังนี้

โรงเรียน 4 หน่วย	แบ่งเป็นผู้บริหาร	1	หน่วย
	อาจารย์พี่เลี้ยง (ผู้ดูแลนิสิต)	3	หน่วย
อาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัย		2	หน่วย

หน่วยฝึกสอนและฝึกงาน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ได้ส่งนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงานไปฝึกสอนและหรือฝึกงานที่โรงเรียน สถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานเอกชน ในจังหวัดสงขลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

จิตสมร ชุ่มอินทจักรและประนอม เดชชัย (อรทัย กนกนากุล 2522:30-31 ; อ้างอิงมาจาก จิตสมร ชุ่มอินทจักร 2506 และประนอม เดชชัย 2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ไม่ใคร่มีความสัมพันธ์กันมากนัก นักศึกษาฝึกสอนยังมีบุคลิกภาพและการแต่งกายไม่เหมาะสม และเห็นว่าคณะควรให้บริการด้านสวัสดิการแก่นักศึกษาแก่โรงเรียนฝึกสอนด้วย

วิฑูรย์ บุญวานิช และนารา สุภรัตน์ (อรทัย กนกนากุล 2522 : 32-33 ; อ้างอิงจาก วิฑูรย์ บุญวานิช 2506 และ นารา สุภรัตน์ 2508) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของอาจารย์พี่เลี้ยง หรืออาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อนิสิตฝึกสอนจากคณะครุศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยมี ดังนี้คือ

เกี่ยวกับการจัดและดูแลห้องเรียน ระเบียบวินัย และการปกครองชั้น อาจารย์ช่วยฝึกสอนเห็นว่านิสิตยังบกพร่องในเรื่อง การจัดห้องให้เสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การเอาใจใส่ตกแต่งห้องเรียนให้น่าดู และสวยงาม การดูแลความประพฤติ มารยาทและการแต่งกายของนักเรียน

เกี่ยวกับความสามารถในด้านการสอน นิสิตยังบกพร่องในเรื่องความสามารถในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจง่ายและรวดเร็ว การรู้จักใช้คำถามถามนักเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน การเลือกและตัดแปลงวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสม

เกี่ยวกับความสามารถทางมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพที่แสดงออก นิสิตยังบกพร่องในเรื่อง การยอมรับฟังคำวิจารณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะ

ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้คือ คณะครูศาสตร์ ควรจัดการอบรม ให้นิสิตฝึกสอนทราบถึงวิธีการสอน การทำงาน การปกครองชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการวางตัวให้เหมาะสมกับที่เป็นครู นอกจากนี้ คณะครูศาสตร์ ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้นด้วย

ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา (2508 : 180-185) ศึกษาบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการฝึกสอนของนิสิตคณะครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าครูพี่เลี้ยงมีบทบาทและความต้องการความช่วยเหลือ ปัญหาสำคัญคือ ไม่มีเวลาพอที่จะช่วยเหลือนิสิตได้เพียงพอ และต้องการความช่วยเหลือจากสถาบันฝึกหัดครูหลายประการ ที่สำคัญและต้องการมากคือ ต้องการประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ และต้องการได้รับบริการทางโสตทัศนศึกษา

สนั่น เมืองวงษ์ (2513 : 73-75) พบว่า ปัญหาสำคัญในทัศนะของครูพี่เลี้ยงคือ นิสิตฝึกสอนควบคุมชั้นเรียนไม่ได้ และมีปัญหาอื่น ๆ เช่น นิสิตฝึกสอนขาดความกระตือรือร้น เตรียมตัวไม่พร้อมก่อนการสอนและครูพี่เลี้ยงเห็นว่า นิสิตฝึกสอนต้องปรับปรุงตนเองให้มีมนุษยสัมพันธ์กับครูพี่เลี้ยงและเพื่อนร่วมงาน นิสิตควรปรับปรุงการแต่งกายและฝึกการใช้ภาษาพูดอธิบายบทเรียน ครูพี่เลี้ยงต้องการให้มีการร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและทางโรงเรียนฝึกสอนเพิ่มขึ้น และครูพี่เลี้ยงได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ก่อนออกฝึกสอน นิสิตฝึกสอนควรได้ศึกษาหลักสูตร เตรียมเนื้อหาวิชา อุปกรณ์และวิธีการสอนให้พร้อม ส่วนทางสถาบันผลิตครูควรให้แนวปฏิบัติ และเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมต่าง ๆ ของนิสิตแก่ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ควรให้ความร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงมากกว่าที่เป็นอยู่ด้วย

ในปี พ.ศ. 2520 บำรุง จิมพลิงศ์ (2520 : 60-63) ได้ทำการวิจัยเรื่องการ
ศึกษาปัญหาของครูที่เลี้ยง ในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนจากวิทยาลัยครูนครสวรรค์
โดยใช้แบบสอบถามถามอาจารย์ในโรงเรียนฝึกสอนที่ทำหน้าที่ครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกสอนระดับ
ป.กศ. ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2519 ผลของการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในส่วนของ
ครูที่เลี้ยง สรุปได้ว่า

1. ครูที่เลี้ยงที่เป็นเพศชาย โดยส่วนรวมมีปัญหาแต่ละด้านต่าง ๆ โดยมี
ด้านการจัดกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์เป็นปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสอน ด้าน
มนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียน การวัดผลและการประเมินผล อันดับสุดท้ายคือ
การทำบันทึกการสอน
2. ครูที่เลี้ยงที่เป็นเพศหญิง โดยส่วนรวมมีปัญหาแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยมีด้าน
การสอนเป็นปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือ การวัดผลและการประเมินผล การจัดกิจกรรมและ
การใช้อุปกรณ์การสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และการปกครองชั้นเรียน อันดับสุดท้ายคือ การทำ
บันทึกการสอน
3. ครูที่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ระหว่าง 1-3 ปี มีปัญหาด้านการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ
การวัดผลและการประเมินผล การจัดกิจกรรม และการใช้อุปกรณ์ในการสอน ด้านมนุษย-
สัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียนและการทำบันทึกการสอน
4. ครูที่เลี้ยงที่ทำหน้าที่มากกว่า 3 ปี มีปัญหาในด้านการวัดผล และการประเมิน
ผลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสอน การจัดกิจกรรม และการใช้อุปกรณ์การสอน ด้าน
มนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียน อันดับสุดท้ายคือ การทำบันทึกการสอน
5. ครูที่เลี้ยงที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ มีปัญหาทางด้านการวัดผล
และการประเมินผลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสอน การจัดกิจกรรม และการใช้อุปกรณ์
การสอน การทำบันทึกการสอน อันดับสุดท้ายคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียน
6. ครูที่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ครูประจำวิชา มีปัญหาด้านการจัดกิจกรรม และการใช้
อุปกรณ์การสอนมากที่สุด รองลงมาคือด้านการสอน การวัดผล และการประเมินผล ด้าน
มนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียน อันดับสุดท้ายคือ การทำบันทึกการสอน

7. ครูพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น พบปัญหาด้านการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรม และการใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผลและการประเมินผล การทำบันทึกการสอน อันดับสุดท้ายคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียน

8. ครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี พบปัญหาด้านการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผลและการประเมินผล ด้านมนุษยสัมพันธ์ และการปกครองชั้นเรียน อันดับสุดท้ายคือ การทำบันทึกการสอน

9. ครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรี พบปัญหาทางด้านการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ การวัดผลและการประเมินผล การจัดกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์ในการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้นเรียน และอันดับสุดท้ายคือ การทำบันทึกการสอน

โกเมน อีวันรเศรษฐ์ (อรรถย กนกนากุล 2522 : 31; อ้างอิงมาจาก โกเมน อีวันรเศรษฐ์ 2521) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของ วิทยาลัยครูในภาคเหนือ โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนในวิทยาลัยครู ผลการวิจัยสรุปว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ พี่เลี้ยงคือ นักศึกษาฝึกสอนมักตามใจเด็ก เพราะต้องการให้เด็กรัก ปกครองชั้นไม่ใคร่ได้ ขาดกลวิธีในการสอน สร้างข้อทดสอบที่ดีไม่เป็น และการประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์ กับอาจารย์พี่เลี้ยงยังไม่ดีพอ

อรรถย กนกนากุล (2522 : 108-112) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนต่อโครงการฝึกสอน ของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สรุปผลการวิจัยดังนี้

บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า ในการเตรียมงานโครงการฝึกสอน ก่อนที่จะส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอน ภาควิชาการประถมศึกษาไม่เคยจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้กับอาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยง และเห็นพ้องกันว่าอาจารย์นิเทศก์ เคยปรึกษากับอาจารย์ใหญ่ อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนได้รับความรู้และประสบการณ์เพียงพอในหมวดวิชาครูที่ทางคณะศึกษาศาสตร์ เปิดสอนให้ นอกจากนี้ภาควิชาการประถมศึกษาควรเชิญอาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยงมาร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอนทั้งก่อน ระหว่างและหลังการฝึกสอนอีกทั้งควรเชิญ

วิทยาการและบุคคลภายนอกมาร่วมในการจัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอน ควรจัดคู่มือการนิเทศการฝึกสอนให้แก่อาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยง และควรให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตการสอนก่อนออกฝึกสอน

สำหรับการไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนและติดต่อบริการกับอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับการฝึกสอนนั้น มีกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาก ส่วนอีก 3 กลุ่มเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ยังปฏิบัติหน้าที่ดำนั้นน้อยไป นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงให้คำแนะนำหรือติชมการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอนอย่างสอดคล้อง

บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกัน เกี่ยวกับการสอนและการร่วมกิจกรรมของนิสิตฝึกสอนว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนมีความมั่นใจในขณะสอน สามารถเตรียมเนื้อเรื่อง มีความแม่นยำและมีความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียน รวมทั้งรู้จักใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ รู้จักนำเอาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยามาใช้กับนักเรียนประถมได้อย่างเหมาะสม

เกี่ยวกับการทำบันทึกการสอนมีเพียงอาจารย์พี่เลี้ยงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนยังทำบันทึกการสอนไม่ชัดเจน ถูกต้องและเรียบร้อยพอ ในขณะที่บุคคลอีก 3 กลุ่ม เห็นว่าดีแล้ว

นอกจากนี้ บุคคลทั้ง 4 กลุ่มยังมีความเห็นพ้องกันว่า นักศึกษาฝึกสอนทำงานร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์พี่เลี้ยงยอมรับวิธีการสอนของนักศึกษาฝึกสอนในด้านมนุษยสัมพันธ์ นักศึกษาฝึกสอนมีความสัมพันธ์เป็นอย่างดีกับอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน แต่ยังมีความสัมพันธ์น้อยกับผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกสอนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง ส่วนอาจารย์นิเทศก์ให้ความเป็นกันเอง ช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าไม่เป็นปัญหาคือ การให้ความร่วมมือของอาจารย์ที่เลี้ยงในการวางแผนการสอน และแก้ปัญหาให้แก่นักศึกษาฝึกสอน การปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกสอนตามคำแนะนำของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ความสอดคล้องในการให้คำแนะนำหรือติชมของอาจารย์ที่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์และปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์ยังเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยแต่บุคคลอีก 3 กลุ่มเห็นว่าไม่เป็นปัญหาเลยคือ การแต่งกาย กิริยามารยาทและการปรับตัวของนักศึกษาฝึกสอน ต่ออาจารย์ที่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการสอนที่อาจารย์ที่เลี้ยงเห็นว่าเป็นปัญหามากคือ การควบคุมชั้นของนักศึกษาฝึกสอน การทำบันทึกการสอนให้มีความถูกต้อง ชัดเจนและเรียบร้อย ส่วนปัญหาอื่น ๆ มีปัญหาน้อยสำหรับนักศึกษาฝึกสอนคือ ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำเอาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยามาใช้กับนักเรียน เทคนิคการใช้กระดานดำและการออกข้อสอบรวมทั้งการปฏิบัติงานในหน้าที่อาจารย์ประจำชั้น

สำหรับปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าไม่เป็นปัญหาเลย แต่บุคคลอีก 3 กลุ่ม ยังเห็นว่าปัญหาน้อยคือ การเตรียมเนื้อหาวิชาที่จะสอนในแต่ละชั่วโมง ความมั่นใจในขณะสอน การใช้ภาษาและความคล่องแคล่วในการใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะเด็กประถม และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์ พ็อฟเฟอร์ ที. (R. Pfeiffer T. 1954 : 173-178) ได้ศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูที่เลี้ยงที่รับหน้าที่ใหม่ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ครูที่เลี้ยงที่รับหน้าที่ใหม่ ได้ผลว่าครูที่เลี้ยงมีปัญหาดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัญหาในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน
2. ปัญหาในการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการวางแผนการจัดกิจกรรม

การสอน

3. ปัญหาในการทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนที่เตรียมตัวไม่พอ
4. ปัญหาในการสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
5. ปัญหาในการปฐมนิเทศที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้แก่ครูพี่เลี้ยง และครูพี่เลี้ยงได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

1. ครูพี่เลี้ยงเห็นว่า อาจารย์นิเทศ์จากมหาวิทยาลัย ควรจะเป็นผู้ทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย ได้ดีที่สุด
2. การเตรียมตัวนิสิตฝึกสอน ให้มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย
3. การขาดประสบการณ์ของนิสิตฝึกสอนทำให้มีจุดอ่อนทางด้านวิธีสอน และเทคนิค

การสอน

4. นิสิตฝึกสอนอ่อนโยนเกินไป ทำให้มีปัญหาในการปกครองชั้น
5. นิสิตควรเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอนแต่ละครั้ง

อาร์ พ็อฟเฟอร์ ที. (R. Pfeiffer T.) ได้เสนอแนะถึงสิ่งที่ควรกระทำเพื่อขจัดปัญหาอุปสรรคและสนองความต้องการของครูพี่เลี้ยงในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับการสังเกตการสอน ทางมหาวิทยาลัยควรช่วยให้ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนสามารถใช้วิธีสังเกตการสอนอย่างได้ผล และควรให้นักศึกษาสังเกตการสอนจากครูหลาย ๆ คน โดยเฉพาะครูที่มีเทคนิคในการสอนดี
2. เกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยคิดว่าจะให้นักศึกษาจัดทำควรทำการที่ละเอียดสมบูรณ์ส่งไปให้ครูพี่เลี้ยงด้วย
3. เกี่ยวกับปัญหาทางด้านนิสัย และการปกครองชั้นเรียน ทางมหาวิทยาลัยควรจัดประสบการณ์ดีให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ และควรควบคุมหมูก่อนจะออกฝึกงาน

4. เกี่ยวกับกิจกรรมประกอบการสอน ควรให้นักศึกษาจัดวางแผนงานกิจกรรมและวางแผนงานอื่น ๆ เช่น โครงการสอน ให้เสร็จก่อนออกฝึกงาน และต้องตั้งข้อตกลงให้นักศึกษาส่งบันทึกการสอนให้ครูพี่เลี้ยงตรวจก่อนเข้าห้องสอนให้นานพอที่จะมีเวลาตรวจแก้ไขในเมื่อจำเป็น

5. เกี่ยวกับการวัดผล ทางมหาวิทยาลัยควรจะต้องร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงให้มากขึ้น การประเมินผลอาจทำในรูปการประชุมระหว่างครูพี่เลี้ยง แล้วอภิปรายผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาแต่ละคน การวัดและการประเมินผลควรทำเป็นระยะ ๆ แล้วแจ้งให้นักศึกษาฝึกสอนทราบความก้าวหน้า

ออโลสกี (Orlosky. 1960 : 415) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการฝึกสอนของนิสิต พบว่า ปัญหาที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงคือ ครูพี่เลี้ยงไม่ได้ทำหน้าที่ของตนในการนิเทศการสอนมากเท่ากับงานในหน้าที่อย่างอื่น ๆ และไม่ได้คำนึงถึงกิจกรรมการฝึกสอนมากนัก ทั้งนี้เพราะมีเวลาไม่พอ

การ์แลนด์ (Garland, 1965 : 1497) พบว่าครูพี่เลี้ยงต้องการจะได้มีโอกาสพบกับอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้น เพื่อจะได้ประสานงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยครูพี่เลี้ยงและทางโรงเรียนฝึกสอนเห็นว่า การปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อการฝึกสอนของนิสิตและการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูเป็นส่วนรวม

คิมเมล (Kimmel. 1965 : 5765) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยของนักศึกษาฝึกสอน และความสำเร็จในการฝึกสอน" โดยส่งแบบประเมินผลให้นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นผู้ตอบ ผลการวิจัยสรุปว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาฝึกสอนอ่อนในด้านการพูด เนื้อหาวิชาการและความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ประการสุดท้าย อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่าองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกสอนมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จในการฝึกสอน และผลจากการเรียนก่อนการฝึกสอน สามารถนำมาเป็นสังคายณะผลสำเร็จในการฝึกสอนได้

แอสบี้ (Ashby. 1973:2428) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ ควรจะได้ตรวจบันทึกการสอน

ประจำวันของนักศึกษาฝึกสอน และควรรู้ใช้เทปบันทึกภาพเป็นเครื่องมือในการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน นอกจากนี้ บุคคลทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรออกนิเทศนักศึกษาฝึกสอนสัปดาห์ละครั้ง เพราะการออกนิเทศบ่อยเพียงใดย่อมมีผลดีต่อการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนมากขึ้นเท่านั้น

คุลาวิช (Kulawice. 1974:821-A) ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเรื่องการนิเทศการสอน และทัศนคติที่มีต่อการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน" ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ชุด คือ แบบสอบถาม The Perception of Supervisory Concepts Questionnaire และ The Minnesota Teacher Attitude Inventory ซึ่งผลการวิจัยพอจะสรุปได้ว่า อาจารย์ที่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อการทำให้นักศึกษาฝึกสอนเปลี่ยนความเข้าใจในเรื่องการนิเทศการสอนและทัศนคติที่มีต่อการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศจะเห็นได้ว่า การดำเนินการจัดการฝึกสอนมีความสำคัญยิ่งต่อสถาบันผลิตครู และการดำเนินงานของแต่ละสถาบันย่อมมีปัญหาและข้อบกพร่อง จึงควรมีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหลายฝ่าย บุคคลที่ใกล้ชิดกับนิสิตฝึกสอนอย่างมากคือ อาจารย์ที่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้งความต้องการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน โดยถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียนของหน่วยฝึกสอน เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินการฝึกสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 มีจำนวนทั้งหมด 140 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 34 คน และอาจารย์พี่เลี้ยง 106 คน ตามตาราง 1

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนฝึกงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 มีจำนวนทั้งหมด 123 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 31 คน และอาจารย์พี่เลี้ยง 92 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ของ เตรงจิ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ตามตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารโรงเรียน	34	31
อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน	70	59
อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน	36	33
รวม	140	123

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อสอบถามปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชาได้ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
- ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
- ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

การตรวจให้คะแนน

สำหรับข้อความในแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับของปัญหาและความต้องการ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาและความต้องการ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาและความต้องการ มาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาและความต้องการ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาและความต้องการ น้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาและความต้องการ น้อยที่สุด

ในการแปลผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีเกณฑ์แปลผล โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็นของเบสต์ (Best. 1970 : 204-208) ซึ่งใช้เกณฑ์ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 3.68 - 5.00 อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.67 อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรง จากนั้นจึงนำไปหาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. แบบสอบถามปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน ที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .961
2. แบบสอบถามปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .969
3. แบบสอบถามความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .972
4. แบบสอบถามความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มีค่าความเชื่อมั่น .973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2537 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นิสิตใกล้จะเสร็จสิ้นการฝึกสอนและหรือฝึกงาน โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละของข้อมูลตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าสถิติพื้นฐานของปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยง ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
3. ค่าสถิติพื้นฐานของความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
โดยการทดสอบค่าที (t-Test)
5. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2กลุ่ม
โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One-way Analysis of Variance)
6. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการ L.S.D. (Least Significant Difference Test)
7. การรวบรวมปัญหาและความต้องการ ของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยง
โดยใช้ความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
- ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนตามตัวแปร วุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ด้านการบริหาร
- ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ตามตัวแปร วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ
- ตอนที่ 5 การประมวลปัญหา และความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลตามตาราง 2-7

ตาราง 2 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	31	25.20
อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน	59	47.97
อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน	33	26.83
รวม	123	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 123 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 47.97 และอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83

ตาราง 3 แสดงร้อยละ ของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยง จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

วุฒิทางการศึกษา	ผู้บริหาร		อาจารย์พี่เลี้ยงสายฝึกสอน		อาจารย์พี่เลี้ยงสายฝึกงาน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	28	90.32	59	100	29	87.88	116	94.31
ปริญญาโท	3	9.68	-	-	4	12.12	7	5.69
รวม	31	100	59	100	33	100	123	100

จากตาราง 3 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิปริญญาตรี 28 คน คิดเป็นร้อยละ 90.32 วุฒิปริญญาโท 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.68 ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงสายฝึกสอน มีวุฒิปริญญาตรีทั้งหมด และอาจารย์พี่เลี้ยงสายฝึกงาน มีวุฒิปริญญาตรี 29 คน คิดเป็นร้อยละ 87.88 วุฒิปริญญาโท 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีวุฒิปริญญาตรี 116 คน คิดเป็นร้อยละ 94.31 ปริญญาโท 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.69

ตาราง 4 แสดงร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร

ประสบการณ์ด้านการบริหาร	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 6 ปี	6	19.35
6 - 10 ปี	9	29.03
11 - 15 ปี	7	22.58
16 - 20 ปี	6	19.35
21 ปีขึ้นไป	3	9.58
รวม	31	100

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 19.35 - 29.03 กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป

ตาราง 5 แสดงร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยง จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ประสบการณ์	อาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกสอน		อาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกงาน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 6 ปี	1	1.69	3	9.09	4	4.35
6 - 10 ปี	11	18.64	7	21.21	18	19.56
11 - 15 ปี	26	44.07	8	24.24	34	36.96
16 - 20 ปี	16	27.12	13	39.60	29	31.52
21 ปีขึ้นไป	5	8.48	2	6.06	7	7.61
รวม	59	100	33	100	92	100

จากตาราง 5 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การสอน 11 - 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.07 ส่วนอาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกงานที่มีประสบการณ์ 16 - 20 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.40 เมื่อพิจารณาอาจารย์ที่เลี้ยงทั้งหมดที่มีประสบการณ์การสอน 11 - 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.96

ตาราง 6 แสดงร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยงจำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง

ประสบการณ์	อาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกสอน		อาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกงาน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3 ปี	11	18.64	13	39.40	24	26.09
3 - 5 ปี	25	42.37	14	42.42	39	42.39
6 - 9 ปี	12	20.34	4	12.12	16	17.39
10 ปีขึ้นไป	11	18.64	2	6.06	13	14.13
รวม	59	100	33	100	92	100

จากตาราง 6 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงทั้งหมด ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง 3 - 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.39 เมื่อพิจารณาอาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกสอน และอาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกงาน ที่มีประสบการณ์ 3 - 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.37 และ 42.42 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยงจำแนกตามสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
สาขาสายศิลปศาสตร์	44	47.83
สาขาสายวิทยาศาสตร์	15	16.30
สาขาสายฝึกงาน	33	35.87
รวม	92	100

จากตาราง 7 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงที่ทำการนิเทศฝึกสอนสาขาสายศิลปศาสตร์ 44 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 สาขาสายวิทยาศาสตร์ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 และสาขาสายฝึกงาน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 35.87

ตอนที่ 2 ข้อมูลแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิเทศฝึกสอน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 8 - 9

ตาราง 8 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

ปัญหา	$\bar{X}$	S	ระดับ
ผู้บริหารโรงเรียน			
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	1.67	0.44	น้อย
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	1.90	0.59	น้อย
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	1.74	0.51	น้อย
รวมทุกด้าน	1.75	0.46	น้อย
อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน			
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	1.97	0.67	น้อย
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	2.26	0.76	น้อย
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	1.78	0.66	น้อย
รวมทุกด้าน	2.05	0.66	น้อย
อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน			
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	1.90	0.56	น้อย
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	2.00	0.76	น้อย
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	1.80	0.69	น้อย
รวมทุกด้าน	1.89	0.61	น้อย

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน และอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 9 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและ
อาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

ความต้องการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ผู้บริหารโรงเรียน			
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	3.63	0.49	ปานกลาง
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	4.10	0.62	มาก
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	4.10	0.56	มาก
รวมทุกด้าน	3.98	0.50	มาก
อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน			
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	3.60	0.72	ปานกลาง
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	4.21	0.62	มาก
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	4.21	0.67	มาก
รวมทุกด้าน	4.09	0.59	มาก
อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน			
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	3.73	0.58	มาก
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	4.07	0.60	มาก
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	4.18	0.65	มาก
รวมทุกด้าน	4.03	0.52	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน และอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางและอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์
กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนตามตัวแปร วุฒิต่างทางการศึกษาและประสบการณ์
ด้านการบริหาร ผลปรากฏตามตาราง 10 - 16

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ
งานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ปัญหา	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	1.64	0.41	1.96	0.63	-1.25
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	1.86	0.59	2.23	0.47	-1.04
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	1.71	0.52	1.96	0.38	-0.80
รวมทุกด้าน	1.72	0.46	2.04	0.38	-1.12

จากตาราง 10 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรี กับวุฒิปริญญาโท
มีปัญหาด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพ
ความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนจำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร

ปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.85	0.46	3.16*
	ภายในกลุ่ม	26	3.81	0.15	
	รวม	30	5.66		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.89	0.72	2.53
	ภายในกลุ่ม	26	7.43	0.29	
	รวม	30	10.32		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	4	3.32	0.83	4.81*
	ภายในกลุ่ม	26	4.49	0.17	
	รวม	30	7.81		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.37	0.59	3.90*
	ภายในกลุ่ม	26	3.96	0.15	
	รวม	30	6.33		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสอนและหรือฝึกงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัญหาโดยใช้วิธีการทดสอบ L.S.D (Least Significant Difference Test) ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 12-14

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร

ประสบการณ์		ต่ำกว่า 6 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป	6-10 ปี
ด้านการบริหาร	$\bar{X}$	1.40	1.47	1.59	1.78	2.01
ต่ำกว่า 6 ปี	1.40	-	0.07	0.19	0.38	0.61*
11 - 15 ปี	1.47		-	0.12	0.31	0.54*
16 - 20 ปี	1.59			-	0.19	0.42*
21 ปีขึ้นไป	1.78				-	0.23
6 - 10 ปี	2.01					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหาร 6 - 10 ปี มีปัญหาที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ต่ำกว่า 6 ปี, 11-15 ปี และ 16-20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านบุคลิกภาพความเป็นครู
ของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตาม
ประสบการณ์ด้านการบริหาร

ประสบการณ์ ด้านการบริหาร	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 6 ปี	11-15 ปี	21 ปีขึ้นไป	16-20 ปี	6-10 ปี
ต่ำกว่า 6 ปี	1.26	-	0.31	0.33	0.59*	0.90*
11 - 15 ปี	1.57		-	0.02	0.28	0.59*
21 ปีขึ้นไป	1.59			-	0.26	0.57*
16 - 20 ปี	1.85				-	0.57*
6 - 10 ปี	2.16					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหาร 6-10 ปี
มีปัญหารที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านบุคลิกภาพความเป็นครู แตกต่างกับ
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารต่ำกว่า 6 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และ
21 ปีขึ้นไป และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหาร ต่ำกว่า 6 ปีกับ 16-20 ปี
มีปัญหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหารวมทุกด้านของผู้บริหาร
โรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์
ด้านการบริหาร

ประสบการณ์ ด้านการบริหาร		ต่ำกว่า 6 ปี	11-15 ปี	21 ปีขึ้นไป	16-20 ปี	6-10 ปี
	$\bar{X}$	1.34	1.62	1.69	1.82	2.11
ต่ำกว่า 6 ปี	1.34	-	0.28	0.35	0.48*	0.77*
11 - 15 ปี	1.62		-	0.07	0.20	0.49*
21 ปีขึ้นไป	1.69			-	0.13	0.42
16 - 20 ปี	1.82				-	0.29
6 - 10 ปี	2.11					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหาร 6-10 ปี
มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีประสบการณ์บริหาร ต่ำกว่า 6 ปี, และ 11-15 ปี และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การ
บริหาร ต่ำกว่า 6 ปี กับ 16-20 ปี มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับ
การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ความต้องการ	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	3.64	0.49	3.55	0.55	0.30
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	4.06	0.62	4.55	0.39	-1.33
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	4.07	0.56	4.39	0.55	-0.96
รวม	3.95	0.52	4.22	0.27	-0.89

จากตาราง 15 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีกับวุฒิปริญญาโท มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตด้านการดำเนินการโครงการฝึกงาน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับ
การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.90	0.23	0.95
	ภายในกลุ่ม	26	6.21	0.24	
	รวม	30	7.11		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	1.00
	ภายในกลุ่ม	26	9.88	0.38	
	รวม	30	11.41		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	4	0.86	0.22	0.66
	ภายในกลุ่ม	26	8.51	0.33	
	รวม	30	9.37		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.90	0.23	0.87
	ภายในกลุ่ม	26	6.72	0.26	
	รวม	30	7.62		

จากตาราง 16 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่
สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ตามตัวแปร วุฒิทางการศึกษา
ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงและสาขา
วิชาที่ทำการนิเทศ ผลปรากฏตามตาราง 17 - 29

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงานที่สัมพันธ์
กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ปัญหา	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	1.91	0.54	1.79	0.79	0.39
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	2.01	0.77	1.92	0.79	0.22
ด้านบุคลิกลักษณะความเป็นครู	1.81	0.68	1.69	0.83	0.32
รวมทุกด้าน	1.90	0.60	1.79	0.80	0.34

จากตาราง 17 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีวุฒิปริญญาตรีกับวุฒิปริญญาโท มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกลักษณะความเป็นครูและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.19	0.55	1.25
	ภายในกลุ่ม	54	23.61	0.44	
	รวม	58	25.80		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.77	0.69	1.21
	ภายในกลุ่ม	54	30.91	0.57	
	รวม	58	33.68		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	4	3.21	0.80	1.94
	ภายในกลุ่ม	54	22.27	0.41	
	รวม	58	25.48		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.96	0.49	1.15
	ภายในกลุ่ม	54	23.03	0.43	
	รวม	58	24.99		

จากตาราง 18 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.14	0.04	0.10
	ภายในกลุ่ม	28	9.78	0.35	
	รวม	32	9.92		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.83	0.21	0.33
	ภายในกลุ่ม	28	17.58	0.63	
	รวม	32	18.41		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	4	1.33	0.33	0.68
	ภายในกลุ่ม	28	13.69	0.49	
	รวม	32	15.02		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.52	0.13	0.31
	ภายในกลุ่ม	28	11.49	0.41	
	รวม	32	12.01		

จากตาราง 19 แสดงว่า อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง

ปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.57	0.52	1.19
	ภายในกลุ่ม	55	24.23	0.44	
	รวม	58	25.80		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.45	1.15	2.09
	ภายในกลุ่ม	55	30.23	0.55	
	รวม	58	33.68		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	3	3.95	1.32	3.36*
	ภายในกลุ่ม	55	21.53	0.39	
	รวม	58	25.48		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.75	0.92	2.26
	ภายในกลุ่ม	55	22.24	0.40	
	รวม	58	24.99		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัญหา โดยใช้วิธีการทดสอบ L.S.D ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง

ประสบการณ์การเป็น อาจารย์ที่เลี้ยง	ต่ำกว่า3ปี	6-9 ปี	3-5 ปี	10 ปีขึ้นไป
$\bar{X}$	1.41	1.50	1.98	2.00
ต่ำกว่า 3 ปี	1.41	-	0.09	0.57*
6-9 ปี	1.50	-	0.48*	0.50*
3-5 ปี	1.98		-	0.02
10 ปีขึ้นไป	2.00			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง ต่ำกว่า 3 ปี กับ 3-5 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง 6-9 ปี กับ 3-5 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์
การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง

ปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.82	0.27	0.87
	ภายในกลุ่ม	29	9.10	0.31	
	รวม	32	9.92		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.83	0.28	0.46
	ภายในกลุ่ม	29	17.58	0.61	
	รวม	32	18.41		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	3	0.66	0.22	0.44
	ภายในกลุ่ม	29	14.36	0.50	
	รวม	32	15.02		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.68	0.23	0.58
	ภายในกลุ่ม	29	11.33	0.39	
	รวม	32	12.01		

จากตาราง 22 แสดงว่าอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีประสบการณ์การเป็น
อาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน ด้านการดำเนิน
การโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดย
รวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนจำแนกตามสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ

ปัญหา	สายศิลป์		สายวิทย์		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านดำเนินการโครงการฝึกสอน	1.99	0.72	1.93	0.51	0.07
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	2.23	0.81	2.35	0.63	0.27
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	1.75	0.64	1.85	0.75	0.22
รวม	2.03	0.69	2.09	0.57	0.10

จากตาราง 23 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศนิสิต
สาขาสายศิลป์ศาสตร์กับสายวิทยาศาสตร์ มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู
และ โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 24 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ความต้องการ	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	3.74	0.60	3.68	0.50	0.18
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	4.07	0.55	4.07	1.01	0.01
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	4.15	0.68	4.35	0.35	-0.58
รวม	4.02	0.53	4.08	0.58	-0.23

จากตาราง 24 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีวุฒิปริญญาตรีกับวุฒิปริญญาโท มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 25 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	4.24	1.06	2.21
	ภายในกลุ่ม	54	25.86	0.48	
	รวม	58	30.10		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.56	0.39	1.01
	ภายในกลุ่ม	54	20.77	0.38	
	รวม	58	22.32		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	4	2.03	0.51	1.14
	ภายในกลุ่ม	54	24.12	0.45	
	รวม	58	26.15		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.39	0.35	1.01
	ภายในกลุ่ม	54	18.55	0.34	
	รวม	58	19.94		

จากตาราง 25 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 26 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	S	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.44	0.36	1.09
	ภายในกลุ่ม	28	9.32	0.33	
	รวม	32	10.76		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.66	0.17	0.43
	ภายในกลุ่ม	28	10.85	0.39	
	รวม	32	11.51		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	4	1.15	0.29	0.65
	ภายในกลุ่ม	28	12.33	0.44	
	รวม	32	13.48		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.85	0.21	0.75
	ภายในกลุ่ม	28	7.87	0.28	
	รวม	32	8.72		

จากตาราง 26 แสดงว่า อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีประสบการณ์การสอน
ต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน ด้านการดำเนินการโครงการ
ฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามประสบการณ์การเป็น
อาจารย์พี่เลี้ยง

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.75	1.25	2.61
	ภายในกลุ่ม	55	26.35	0.48	
	รวม	58	30.10		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.82	0.27	0.70
	ภายในกลุ่ม	55	21.50	0.39	
	รวม	58	22.32		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	3	1.77	0.59	1.33
	ภายในกลุ่ม	55	24.38	0.44	
	รวม	58	26.15		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.24	0.41	1.21
	ภายในกลุ่ม	55	18.70	0.34	
	รวม	58	19.94		

จากตาราง 27 แสดงว่า อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่มีประสบการณ์การเป็น
อาจารย์พี่เลี้ยงต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการ
ดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และ
โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน จำแนกตามประสบการณ์การเป็น
อาจารย์พี่เลี้ยง

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการดำเนินการ โครงการฝึกสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.14	0.71	2.40
	ภายในกลุ่ม	29	8.62	0.30	
	รวม	32	10.76		
ด้านการสอนและ หรือฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.60	0.53	1.56
	ภายในกลุ่ม	29	9.92	0.34	
	รวม	32	11.52		
ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	3	0.84	0.28	0.64
	ภายในกลุ่ม	29	12.64	0.44	
	รวม	32	13.48		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.28	0.43	1.66
	ภายในกลุ่ม	29	7.44	0.26	
	รวม	32	8.72		

จากตาราง 28 แสดงว่า อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีประสบการณ์การเป็น
อาจารย์พี่เลี้ยงต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน ด้านการ
ดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครู
และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 29 แสดงผลการเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามสาขาวิชาที่ทำการ
นิเทศ

ความต้องการ	สายศิลป์		สายวิทย์		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน	3.68	0.71	3.37	0.73	2.11
ด้านการสอนและหรือฝึกงาน	4.18	0.59	4.27	0.71	0.22
ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู	4.25	0.57	4.06	0.93	0.91
รวม	4.11	0.53	4.03	0.75	0.20

จากตาราง 29 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศนิสิต
สาขาสายศิลป์ศาสตร์กับสายวิทยาศาสตร์ มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิต
ฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความ
เป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 การประมวลปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง
ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาที่ควร
ได้รับการแก้ไขนิสิตฝึกสอนฝึกงาน และความต้องการจำแนกตามสภาพภาพของผู้ตอบ ผลปรากฏ
ตามตาราง 30 - 37

ตาราง 30 แสดงปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

ปัญหา	ความถี่
1. ความรู้ในเนื้อหาหลักสูตร	1
2. การใช้นวัตกรรมประกอบการสอนและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้	4
3. การแต่งกายและการวางตัวของนิสิตในโรงเรียน	6
4. ความรับผิดชอบของนิสิต	3
5. การกำหนดคาบหรือชั่วโมงที่ให้นิสิตฝึกงานด้านอื่น ๆ เช่น งานที่ปรึกษา งานธุรการ งานปกครอง	2
6. การแจ้งจำนวนนิสิตและวิชาเอกให้โรงเรียน	3
7. การให้ข้อมูลสภาพของโรงเรียนที่ฝึกสอนแก่นิสิต	2
8. ความล่าช้าของการเสนอโครงการในโรงเรียนของนิสิต	4
9. ไม่มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยงและนิสิต	1
10. การประชุมปรึกษาหารือ และการมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนิสิตด้วยกัน	2

จากตาราง 30 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ
นิสิตฝึกสอนว่า ยังมีปัญหาที่ควรจะได้รับการแก้ไข มีหลายประการจำนวนมากที่สุด คือการแต่งกาย
และการวางตัวของนิสิตในโรงเรียน รองลงมาคือ การใช้นวัตกรรมประกอบการสอนและนำ
เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ และความล่าช้าของการเสนอโครงการในโรงเรียนของนิสิต

ตาราง 31 แสดงปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศนิสิต สาขา
สายศิลปศาสตร์

ปัญหา	ความถี่
1. การทำแผนการสอน	2
2. การเตรียมการสอนและความมั่นใจในการสอน	3
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้กระดานดำ	2
4. การมีน้ำใจ การมีสัมมาคารวะและการวางตัวต่อครูอาจารย์ทั่วไป	5
5. การสอนขาดสื่ออุปกรณ์	3
6. การออกนอกโรงเรียนหรือการลาควรแจ้งให้อาจารย์ที่เลี้ยงทราบก่อน	8
7. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนและผู้อื่น	4
8. นิสิตขาดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู	2
9. การเข้าร่วมกิจกรรมขณะฝึกสอนที่โรงเรียน	4
10. การปกครองชั้นและการใช้ภาษาในการสอน	6
11. การขาดฝึกสอนของนิสิต อาจารย์นิเทศก์ต้องดูแลเป็นพิเศษ	7
12. ความรับผิดชอบต่อการสอนของนิสิต	2
13. การผลิตสื่อในการสอน	2

จากตาราง 31 แสดงว่าอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศนิสิต สาขา
สายศิลปศาสตร์ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนว่า ยังมีปัญหาที่ควรจะ
ได้รับการแก้ไขมีหลายประการ จำนวนมากที่สุดคือ การออกนอกโรงเรียนหรือการลาของนิสิต
รองลงมาคือ การขาดฝึกสอน การปกครองชั้นและการใช้ภาษาในการสอน การมีน้ำใจ การ
มีสัมมาคารวะและการวางตัวต่ออาจารย์ทั่วไป ตามลำดับ

ตาราง 32 แสดงปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่ทำทํานิเทศนิสิต
สาขาสายวิทยาศาสตร์

ปัญหา	ความถี่
1. ลักษณะความเป็นผู้นำของนิสิต	3
2. ความรู้ในเนื้อหาที่สอน และความเข้าใจหลักสูตร	1
3. ความตระหนักในวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน	5
4. ความเข้าใจการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการ	2
5. ความเข้าใจและความแม่นยำในเนื้อหา	6
6. การเตรียมการสอน	2
7. การทำโครงการและการเขียนโครงการ	1
8. วิธีการใช้ การดูแลรักษา และการจัดเก็บอุปกรณ์วิทยาศาสตร์	2
9. ความเข้าใจกันระหว่างอาจารย์ที่เลี้ยงกับนิสิต	1
10. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	2
11. การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน	7
12. ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	5
13. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปกครองชั้นเรียน	1

จากตาราง 32 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่ทำทํานิเทศนิสิต
สาขาสายวิทยาศาสตร์ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนว่า ยังมีปัญหา
ที่ควรจะได้รับการแก้ไข มีหลายประการจำนวนมากที่สุดคือ การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรใน
โรงเรียน รองลงมาคือ ความเข้าใจและความแม่นยำในเนื้อหา ความตระหนักในวิชาชีพครู
และความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตามลำดับ

ตาราง 33 แสดงปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกงาน

ปัญหา	ความถี่
1. การส่งตัวนิสิตฝึกสอน ฝึกงานกลับควรให้เหมาะสมกับเวลาการปิดภาคเรียน	2
2. ความเสียสละให้กับสถานศึกษา	6
3. การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน	4
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	7
5. นิสิตขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการฝึกงาน	1
6. เทคนิคการสอนและบุคลิกภาพในการปฏิบัติการสอน	3
7. ความมั่นใจ การวางตัว กริยามารยาท ต่อเพื่อนและต่ออาจารย์	9
8. การทำโครงการรวมล่าช้า	2

จากตาราง 33 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานว่า ยังมีปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขมีหลายประการ จำนวนมากที่สุดคือ ความมั่นใจ การวางตัว กริยามารยาทต่อเพื่อน และต่ออาจารย์ รองลงมาคือ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ความเสียสละให้กับสถานศึกษาและการมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน ตามลำดับ

ตาราง 34 แสดงความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกสอน

ความต้องการ	ความถี่
1. ส่งนิสิตฝึกสอน ฝึกงาน อย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน	2
2. มหาวิทยาลัยควรจัดรายวิชาปรับบุคลิกภาพให้นิสิต	3
3. จัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยเหมาะสมกับโรงเรียน	2
4. ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยควรพัฒนาใหม่ศักยภาพสูงขึ้น	1
5. วัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตปฏิบัติที่มหาวิทยาลัย ควรนำมาใช้ที่โรงเรียน	3
6. การจัดนิสิตฝึกสอน ฝึกงาน ควรตรงกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน	4
7. นิสิตฝึกสอน ฝึกงาน ควรเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันประชุมครูก่อนเปิดเรียนจนถึง วันสุดท้ายของการประเมินผล	1

จากตาราง 34 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกสอน จำนวนมากที่สุดคือ การจัดนิสิตฝึกสอน ฝึกงาน ให้ตรงกับความต้องการและความ
จำเป็นของโรงเรียน รองลงมาคือ การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยมาใช้ที่โรงเรียน
และมหาวิทยาลัยควรจัดรายวิชาปรับบุคลิกภาพให้นิสิต ตามลำดับ

ตาราง 35 แสดงความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่ทำการ
นิเทศนิสิตสาขาสายศิลปศาสตร์

ความต้องการ	ความถี่
1. นิสิตควรรับงานสอนที่ทางโรงเรียนมอบให้	1
2. นิสิตควรมาติดต่อกับทางโรงเรียนก่อนเปิดเทอม	5
3. การเข้าร่วมกิจกรรมทุกด้านของทางโรงเรียน	3
4. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	2
5. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	1

จากตาราง 35 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่ทำการนิเทศ
สาขาสายศิลปศาสตร์ มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิต จำนวนมากที่สุดคือ
นิสิตควรมาติดต่อกับทางโรงเรียนก่อนเปิดเทอม รองลงมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทุกด้าน
ของทางโรงเรียนและความรับผิดชอบในหน้าที่ ตามลำดับ

ตาราง 36 แสดงความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ทำการ
นิเทศนิสิต สาขาสายวิทยาศาสตร์

ความต้องการ	ความถี่
1. คณะศึกษาศาสตร์ ควรจัดการประชุมอาจารย์พี่เลี้ยง	1
2. นิสิตฝึกสอนควรฝึกสอนตามวิชาเอก	3

จากตาราง 36 แสดงว่าอาจารย์พี่เลี้ยง สายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศนิสิต
สาขาสายวิทยาศาสตร์ มีความต้องการให้นิสิตฝึกสอนได้สอนตามวิชาเอก และให้คณะศึกษาศาสตร์
จัดประชุมอาจารย์พี่เลี้ยง

ตาราง 37 แสดงความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงานที่สัมพันธ์
กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน

ความต้องการ	ความถี่
1. นิสิตช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	2
2. จำนวนนิสิตฝึกสอน ฝึกงานอย่างน้อยโรงเรียนละ 3-5 คน	3

จากตาราง 37 แสดงว่าอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความต้องการ
จำนวนนิสิตอย่างน้อย โรงเรียนละ 3-5 คน และให้นิสิตช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ตามตัวแปร วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ตามตัวแปร วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำงานพิเศษ
4. เพื่อประมวลปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 140 คน
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 123 คน โดยวิธีการกลุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า เพื่อสอบถามปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติต่อไปนี้

4.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที

4.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 123 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 47.97 และอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีวุฒิวิทยุตรบัณฑิตเป็นร้อยละ 94.31 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 5.69 สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงส่วนมากจะมีประสบการณ์การสอน 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.96 มีประสบการณ์เป็นอาจารย์ที่เลี้ยง 3 - 5 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.39 และทำการนิเทศนิสิตฝึกสอนสายศิลปศาสตรบัณฑิตเป็นร้อยละ 47.83 สายวิทยาศาสตรบัณฑิตเป็นร้อยละ 16.30 และสายฝึกงานคิดเป็นร้อยละ 35.87

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน และอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย

2.2 ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงานด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงสายฝึกสอน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางและอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ด้านการบริหาร ปรากฏผล ดังนี้

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีกับปริญญาโท มีปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูและโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มที่มีประสบการณ์การบริหาร 6 - 10 ปี มีปัญหาในทุกด้านมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์การบริหาร 16 - 20 ปี มีปัญหาด้านบุคลิกภาพและโดยรวมทุกด้าน และกลุ่มที่มีประสบการณ์การบริหารต่ำกว่า 6 ปี มีปัญหาทุกด้านน้อยที่สุด ส่วนปัญหาด้านการสอนและหรือฝึกงาน ผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง และสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ ปรากฏผลดังนี้

4.1 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่มีวุฒิปริญญาตรีกับปริญญาโท มีปัญหาและความต้องการ ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอนด้านการสอนและหรือฝึกงานด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน และอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง 10 ปีขึ้นไป มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่ม 3-5 ปี ส่วนปัญหาด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงานที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกันมีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูและโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.5 อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่ทำการนิเทศนิสิตสาขาสายศิลปศาสตร์กับสาขาสายวิทยาศาสตร์ มีปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.6 อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.7 อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอนด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูและโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การประมวลปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ปรากฏผลดังนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียน

ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ควรได้รับการแก้ไข คือ การแจ้งจำนวนนิสิตและวิชาเอกให้โรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียนถัดไป อาจารย์นิเทศควรให้ข้อมูลสภาพของโรงเรียนที่ฝึกสอนแก่นิสิต และควรกำหนดคาบหรือชั่วโมงที่จะให้นิสิตฝึกงานด้านอื่น ๆ เช่น งานที่ปรึกษา งานธุรการ งานปกครอง เป็นต้น ส่วนความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนคือ ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดรายวิชาปรับบุคลิกภาพให้นิสิต 1 รายวิชา การจัดนิสิตฝึกสอนฝึกงานตรงกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ควรส่งนิสิตฝึกสอนฝึกงานอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน และนิสิตควรเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันประชุมครูก่อนเปิดเรียน จนถึงวันสุดท้ายของการประเมินผล

ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ควรได้รับการแก้ไขคือ ความล่าช้าของการเสนอโครงการในโรงเรียนของนิสิต การใช้นวัตกรรมประกอบการสอน ความรู้ในเนื้อหาหลักสูตรและไม่มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและนิสิต ส่วนความต้องการด้านนี้คือ ควรมีการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยเหมาะสมกับโรงเรียน ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยควรพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และวัสดุอุปกรณ์ทันสมัยที่มหาวิทยาลัยควรนำมาใช้ที่โรงเรียน

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ควรปรับปรุงแก้ไขคือ การแต่งกาย ความรับผิดชอบ การวางตัวของนิสิตในโรงเรียน การปรึกษาหารือและการมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนิสิตด้วยกัน

5.2 อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน

ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนพบว่าควรได้รับการแก้ไขคือ ความตระหนักในวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน ขาดความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพครู ส่วนความต้องการด้านนี้คือ ให้นิสิตฝึกสอนได้สอนตามวิชาเอก ให้คณะศึกษาศาสตร์จัดประชุมอาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิตความมาติดต่อกับทางโรงเรียนก่อนที่จะเปิดเทอม

ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนพบว่า ควรได้รับการแก้ไขคือ ความรู้ในเนื้อหาที่สอน การทำแผนทำการสอน การเตรียมการสอน การใช้กระดานดำ การผลิตสื่อและการใช้สื่อการสอน การใช้การดูแลรักษาและการจัดเก็บอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ความเข้าใจและความแม่นยำในเนื้อหา การปกครองชั้น การใช้ภาษาในการสอนการทำโครงการ การเขียนโครงการ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนความต้องการด้านนี้ คือ นิสิตควรรับงานสอนที่ทางโรงเรียนมอบให้และการเข้าร่วมกิจกรรมทุกด้านของทางโรงเรียน

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอน พบว่า ควรได้รับการแก้ไขคือ การมีน้ำใจ สัมมาคารวะ และการวางตัวต่อครูอาจารย์ทั่วไป การปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อการสอน เช่น การขาดสอน การลา

การออกนอกโรงเรียน ขาดลักษณะความเป็นผู้นำ และการมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน ส่วนความต้องการด้านนี้คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

5.3 อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน

ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน พบว่า ควรได้รับการแก้ไข คือ การส่งตัวนิสิตฝึกสอนกลับควรให้เหมาะสมกับเวลาการปิดภาคเรียน ส่วนด้านความต้องการคือ จำนวนนิสิตฝึกงานอย่างน้อยโรงเรียนละ 3 - 5 คน

ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน พบว่า ควรได้รับการแก้ไข คือ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน นิเทศศาสตร์เป้าหมายที่ชัดเจนในการฝึกงาน เทคนิคการสอนและบุคลิกภาพในการปฏิบัติการสอน และการทำโครงการล่าช้า

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน พบว่าควร ได้รับการแก้ไขคือ การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน ความเสียสละให้กับสถานศึกษา ความมีน้ำใจ การวางตัว วิทยาลัยการศึกษาคือเพื่อนและค่ออาจารย์ ส่วนความต้องการคือ ให้นิสิตช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และโดยรวมทุกคนอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า การจัดการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งจะต้องเป็นผู้ประสานงานนโยบายร่วมกับสถาบันผลิตครู ดังนั้น จึงมีความรู้ ความเข้าใจและความรับผิดชอบการฝึกสอนทั้งกระบวนการ ดังที่วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรีได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการสอน 3 ประการ คือ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำ

ผู้ประเมินผลและเป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู และต้องการให้ผลของการฝึกสอนมีประสิทธิภาพ ส่วนอาจารย์ที่เล็งมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาไม่มากนักเช่นเดียวกัน อาจเนื่องจาก อาจารย์ที่เล็ง ส่วนมากยังมีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ที่เล็งน้อยมาก จึงยังไม่มีประสบการณ์ในการวิเคราะห์นโยบายการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย การติดต่อประสานงานกับทางมหาวิทยาลัยเท่าที่ควร และอาจารย์ที่เล็งมีความรู้เกี่ยวกับนิสิตฝึกสอน วิธีการฝึกสอน การนิเทศไม่ค่อยชัดเจน จึงมีความคิดว่าการดำเนินงานโครงการฝึกสอนฝึกงาน พอที่จะนำมาเป็นแนวปฏิบัติได้ เช่น การกำหนดชั่วโมงสอน 8 - 10 ชั่วโมง/สัปดาห์ของนิสิตฝึกสอน การสร้างความพร้อมในเนื้อหาวิชา การสร้างความพร้อมในวิชาชีพครู การสร้างประสบการณ์การสอน เป็นต้น ส่วนทางด้านการสอนและการฝึกงาน และด้านบุคลิกภาพความเป็นครู อาจารย์ที่เล็งมีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เล็งน้อย จึงมีความพยายามที่จะให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่นิสิตเท่าที่จะทำได้มากที่สุด เพื่อให้การฝึกสอนฝึกงานของนิสิตมีปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือการดำเนินงานการฝึกหัดครู (กรมฝึกหัดครู 2525 : 68) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูที่เล็งว่า ครูที่เล็งต้องแนะนำให้นักศึกษาเข้าใจสภาพการเรียน และปัญหาของนักเรียน ตลอดจนการทำงานในชั้น แนะนำเกี่ยวกับการทำโครงการสอน แผนการสอนและงานประจำชั้น ตรวจแผนการสอน เสนอแนะลงในแผนการสอนเพื่อนักศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไข กระตุ้นแนะนำนักศึกษาให้ทำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้กับงาน ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสม

สรุปโดยรวมทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เล็ง มีความเห็นว่า ปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนมีน้อย กล่าวได้ว่า นิสิตฝึกสอนมีข้อบกพร่องน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย อาจารย์นิเทศก์ นิสิตฝึกสอน ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เล็ง ส่วนมากปฏิบัติภารกิจสอนได้ดีพอสมควร ดังที่ ไฮเนส (Haines. 1960:1) ได้กล่าวถึงการฝึกสอนว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้ทดลองใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิดเพื่อจะค้นหาความเข้าใจในทฤษฎีต่าง ๆ ทางวิชาการศึกษาและทางจิตวิทยา ภายใต้การแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ และครูที่เล็งที่มีประสบการณ์

2. ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เล็งสายการฝึกสอนและอาจารย์ที่เล็งสายการฝึกงาน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพ

ความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า อาชีพครูมีความสำคัญต่อการศึกษาของชาติ ดังนั้น จึงมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยผลิตครูที่ดี เป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการ และมีความสามารถในทางปฏิบัติ ตลอดจนมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำหรับที่จะเป็นครู ส่วนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงสายฝึกสอน มีความต้องการในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการโครงการฝึกสอนจะเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ ส่วนทางโรงเรียนฝึกสอนจะเข้ามาร่วมประสานงานบ้าง เพื่อให้โครงการฝึกสอนบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดชั่วโมงสอน 8 - 10 ชั่วโมง/สัปดาห์ ของนิสิตฝึกสอน การสร้างความพร้อมในเนื้อหาวิชา การสร้างความพร้อมในวิชาชีพครู ความพร้อมของทางโรงเรียนฝึกสอนในการรับนิสิตฝึกสอน ฝึกงาน เป็นต้น ดังคำกล่าวของ นพพร พานิชสุข (2501;7) กล่าวว่า การฝึกสอน คือ ประสบการณ์ตรงที่มหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับนักเรียน โรงเรียน อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูในอนาคต

3. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิต่างกัน มีปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนในด้านต่าง ๆ และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการฝึกสอน ดังที่วิทยาลัยครูเทพสตรี (2520:1-2) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความเข้าใจงานด้านการฝึกสอนและสามารถอธิบายให้ครูทุกคนทราบถึงประโยชน์ของการที่ให้นักศึกษาฝึกสอนมาช่วยทำให้การเรียนการสอนดีขึ้น รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานกับครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ในการวางแผนจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาฝึกสอน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนในด้านต่าง ๆ และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านบุคลิกภาพ

ความเป็นครู และโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารน้อย โอกาสที่จะได้ประสานงาน นโยบายร่วมกับมหาวิทยาลัย และมีความเข้าใจงานด้านการฝึกสอนย่อมน้อยกว่า ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การบริหารมาเป็นเวลามากและเพียงพอที่จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ และ วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ทำให้มองเห็นปัญหาด้านต่าง ๆ มีมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์ยาวนาน จะพบปัญหาด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิต ฝึกสอนมาก ส่วนด้านการสอนและหรือฝึกงาน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่ได้เข้าไปสอดส่องดูแลการสอนใน ชั้นเรียนของนิสิตเป็นเพียงการเยี่ยมเยียนบางครั้งเท่านั้น

5. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีความต้องการที่ สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านต่าง ๆ และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานนโยบาย ร่วมกับมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษา จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความรับผิดชอบ การฝึกสอนทั้งกระบวนการ ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีความคาดหวังและมีความต้องการให้การฝึกสอน ของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ

6. อาจารย์พี่เลี้ยงที่มีวุฒิต่างกัน ประสบการณ์ในการสอนต่างกันและทำการนิเทศ สาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาและความต้องการในด้านต่าง ๆ และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยบทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นผู้ ที่ให้นิสิตฝึกสอนมีประสบการณ์ในการสอน และประสบความสำเร็จในด้านการสอน เพื่อการเป็น ครูที่ดีในอนาคต และเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนิสิตมากที่สุด จึงมีความต้องการให้โครงการฝึกสอน บรรลุผลสำเร็จ ส่วนด้านปัญหาครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิต่างกันจะพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ดังผลงาน การวิจัยของ บำรุง จิมพลิงค์ (2520:63) ที่พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและ ปริญญาตรีขึ้นไปพบปัญหาด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ปัญหาด้านการสอนมากที่สุด รอง ลงมาเป็นด้านมนุษยสัมพันธ์และการปกครองชั้น น้อยที่สุดคือ การทำบันทึกการสอน และ เนื่องจากนิสิตฝึกสอนจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อให้การฝึกสอนมี

ปัญหาน้อยที่สุด จึงทำให้อาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาด้านต่าง ๆ และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

7. อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอน ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง 10 ปีขึ้นไป มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่น อาจเนื่องมาจากการที่อาจารย์ที่เลี้ยงได้ดูแลและใกล้ชิดนิสิตฝึกสอนมาหลายรุ่น จึงทำให้เห็นปัญหาด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอนได้ชัดเจน ตลอดจนได้ปรึกษาหารือและวางแผนงานร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาความประพฤติของนิสิตฝึกสอน จึงทำให้เห็นข้อบกพร่องของนิสิตเกี่ยวกับการปฏิบัติตนได้อย่างชัดเจน มากกว่าอาจารย์ที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงกลุ่มอื่น ๆ สำหรับด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน และโดยรวมทุกด้าน อาจารย์ที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงมีปัญหาก็ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน เป็นหลักการนโยบายที่ทางมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนด อาจารย์ที่เลี้ยงจึงมีปัญหาก็ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสอนและหรือฝึกงาน และโดยรวมทุกด้าน อาจารย์ที่เลี้ยงมีความเห็นว่าเป็นปัญหาก็ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงจะพบปัญหาคคล้ายคลึงกัน ดังเช่นผลงานของวิจัยของสนั่น เมืองวงศ์ (2513:73-75) และโกเมน จิรนเรศเรษฐ์ (อรทัย กนกนภากุล 2522 : อ้างอิงมาจาก โกเมน จิรนเรศเรษฐ์) ที่พบว่า ปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยง คือ นิสิตฝึกสอนควบคุมชั้นเรียนไม่ได้ ขาดกลวิธีในการสอน ขาดความกระตือรือร้น และเตรียมตัวไม่พร้อมก่อนการสอน

8. อาจารย์ที่เลี้ยง ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานด้านต่าง ๆ และโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนิสิตฝึกสอนมากที่สุด มีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งครูที่ดี ที่ดีเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยเหลือ เพื่อให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์มากที่สุด อาจารย์ที่เลี้ยงจึงมีความต้องการสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ควรจะนำไปปรับปรุงการดำเนินงานฝึกสอน ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรนำผลการวิจัย มาพิจารณาปรับปรุงด้านต่าง ๆ คือ

1.1 ด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ควรมีการปรับปรุงหรือทบทวนการกำหนดคาบหรือชั่วโมงที่จะ ให้นิสิตฝึกงานด้านต่าง ๆ การกำหนดจำนวนนิสิตฝึกสอนในแต่ละโรงเรียน การจัดควรจัดส่งนิสิตตามความต้องการของโรงเรียนและได้สอนตามวิชาเอก การเตรียมนิสิตก่อนออกฝึกสอนหรือฝึกงาน ให้ความรู้พร้อมทั้งด้านวิชาการ บุคลิกภาพและมีความตระหนักในวิชาชีพครู โดยมหาวิทยาลัยอาจจัดรายวิชาปรับปรุงบุคลิกภาพให้แก่ นิสิต จัดโครงการเสริมความรู้ด้านต่างๆที่จำเป็นในภาคเรียนก่อนจะออกฝึกสอน และควรมีการจัดประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิตฝึกสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เกี่ยวกับนโยบายการฝึกสอน

1.2 ด้านการสอน ทางมหาวิทยาลัยควรทบทวนหลักสูตร เพื่อให้เนื้อหาบางรายวิชาทันสมัยเหมาะกับ โรงเรียน พัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ให้มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าสำหรับนิสิตฝึกสอน และสนับสนุนการผลิตสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่นิสิตทำ ในมหาวิทยาลัยเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียน

1.3 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู ควรมีการเตรียมนิสิต ให้ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลดีต่อบุคลิกภาพ การตัดสินใจ และควมมีรายวิชาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ในการเตรียมนิสิตฝึกสอน

2. นิสิตฝึกสอน นิสิตฝึกสอนรุ่นต่อไป ควรปรับปรุงตัวเอง ให้ความรู้พร้อมทั้งด้านวิชาการและด้านบุคลิกภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนฝึกสอน เข้าใจถึงสภาพการดำเนินงานฝึกสอน และควรที่จะร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัย เพื่อแก้ไขข้อหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การคัดเลือกอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง การให้นิสิตฝึกสอนได้สอนตามวิชาเอก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควบคู่กับปัญหาและความต้องการของอาจารย์ในเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน
อาจารย์ที่เลี้ยง และนิสิตฝึกสอนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
2. ควบคู่กับรูปแบบการดำเนินงานฝึกสอน ในมหาวิทยาลัย
3. ควบคู่กับปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. ควบคู่กับทัศนคติต่อการฝึกสอนของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การฝึกหัดครู, กรม. คู่มือดำเนินงานการฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : เพชร
สยามการพิมพ์, 2525.
- การฝึกหัดครู, กรม. หน่วยศึกษานิเทศ : โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการ-
ฝึกหัดครูชนบท. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2521.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คู่มือประสบการณ์วิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2530.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. หัวใจการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2524
- ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา. บทบาทของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่ดีต่อการฝึกสอน. วิทยานิพนธ์
คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508
- ชาญชัย อินทรประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและการสอนแบบจุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2523
- ชิน บุญญานุภาพ. คู่มือการฝึกวิชาชีพภาคปฏิบัติ. อุดรดิต์ : ส่วนการพิมพ์ศูนย์บริการ
การศึกษา. วิทยาลัยครูอุดรดิต์, 2522
- เจริญ วีระฉายา. การฝึกสอนและการนิเทศการสอน. อุดรดิต์ : ฝ่ายผลิตตำราวิทยาลัยครู
อุดรดิต์, ม.ป.ป.
- ณรงค์ ธรรมคุณ. รูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ณรงค์ เชื้อมซิด. คู่มือนิเทศ. เพชรบุรี : แผนบริการการศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรี, ม.ป.ป.
- เทพสตรีธบุรี, วิทยาลัยครู. คู่มือการฝึกสอน. ลพบุรี : ฝ่ายฝึกสอน. 2520.
- นพพร พานิชสุข. การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์-
ระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.
- นันทวล ทศวัฒน์. คู่มือการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516.
- บำรุง สัมพลวงศ์. การศึกษาค้นคว้าครูที่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษฝึกสอน
จากวิทยาลัยครูนครสวรรค์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

- บุญเชิด รัตนานันท์. “แนวคิดบางประการเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการฝึกสอน”.
วารสารวิชาการ, คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ปีที่ 11
(พฤศจิกายน-มีนาคม 2521) : 26-27.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. อรรถศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- ประเทิน มหาจันทร์. คู่มือการฝึกสอน. ม.ป.ท. , ม.ป.ป.
- ประภา ธานีรัตน์. การสร้างรูปแบบการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2529. อัดสำเนา.
- พนิต หันนาคินทร์. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของสถาบันฝึกหัดครูวิทยานิพนธ์เมื่อ
เลื่อนจากตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2511.
- พิบูลสงครามพิษณุโลก, วิทยาลัยครู. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิทยาศาสตร์.
“หน้าที่และขอบข่ายงานของนักศึกษาฝึกสอน”. ใน ปฏิบัติการวิชาชีพครู.
พิษณุโลก : ธรรมกิตติ, 2520.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. คณะกรรมการการพัฒนาการสอนและผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอน
วิทยาศาสตร์. ปัญหาการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2522.
- รามคำแหง, มหาวิทยาลัย. คู่มือฝึกสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์, 2522.
- ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, มหาวิทยาลัย. คู่มือการฝึกสอนและการฝึกงานภาคปลายปี
การศึกษา 2536. สงขลา : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์,
2536. อัดสำเนา.
- ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, มหาวิทยาลัย. คู่มือการศึกษา ปีการศึกษา 2536. สงขลา :
มงคลการพิมพ์, 2536. ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย.
คู่มือการสอน กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์, 2530
- สนั่น เมืองวงษ์. การศึกษาค้นคว้าและทัศนคติของครูที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับ
นิสิตฝึกสอนจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. ปริญญาณิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2513.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2526.

- อรรถ กนกนภากุล. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนต่อโครงการฝึกสอนของภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- อ้อตใต้ เจ. จีปลา. "กลวิธีในการนิเทศการฝึกสอน." เอกสารประกอบการสัมมนา อาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคกลาง. ที่วิทยาลัยครูสวนสุนันทา ระหว่างวันที่ 9-13 กุมภาพันธ์ 2519 แปลโดย ชูศรีสุวรรณโชติ. อัดสำเนา.
- อึ้งรา ประไพตระกูล. "การฝึกสอนและการนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกหัดครู." ใน เอกสารทางวิชาการ รวมคำบรรยายและบทความจากการสัมมนารองอธิการฝ่าย วิชาการของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 27-29 มิถุนายน 2520. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู, 2521.
- อารี สันหลวี. "โครงการปรับปรุงการฝึกหัดครูและบริหารการศึกษา." เรื่องนำรู้ของกรมการฝึกหัดครู. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513.
- อุมา วัชรินทร์เสวี. การจัดการนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครูภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- Adam, Harold P. and Dickey, Frank O. Basic Principles of Student Teaching. New Jersey : American Book Company, 1956.
- Ashby, Mary Chaire. "The Role of the College Supervisor : Expectations of Cooperating Teacher student Teacher and College Supervisors," Dissertation Abstracts. p. 2428-2429 : 1973.
- Edwin Paul Kulawicc, "A Study to Determine the Relationship Between Attitude Toward Teaching and Perception of Supervisory Concepts of Secondary School Student Teachers and Their CO-operating Teachers," Dissertation abstracts International, 32 : p. 821-A. , 1974.
- Garland, Colden B. , "Am Exploration of Role Expectation For Student Teachers : Views of Prospective Student Teachers, Cooperating Teachers, and College Supervisors," Dessertation Abstracts, 26 : 1497-1498 A. 1965.

- Haines, Aleyne C. Guiding the Student Teaching Process in Elementary Education.
Chicago : Rand Mc Nally, 1960.
- Michaelis, John U. and Grim. Paul R. The Student Teacher in the Elementary School.
New York : Prentice Hall, 1953.
- Orlosky, Donald E., "Performance Relative Importance and Factors Which Prevent
Performance of Certain Activities in Student Teaching,"
Dissertation Abstracts, 20 : 3211 A., February-March, 1996.
- Panze Butler Kimmcl, "Characteristics of Student Teachers as Correlated to Success
in Student Teaching" Dissertation Abstracts 25 (April, 1965)
PP. 5765-5766.
- Pfeiffer , R.T., "A Study of the Problems and Attitudes of Beginning Supervising
Teachers in the Progress of Full-time Student Teaching at Indiana
University," Thesis Abstract Series, 5 : 173-178, 1954.
- Wiggins, Sam P. The Student Teacher in Action. Boston : Allyn and Bacon, 1957.

ภาคผนวก

**แบบสอบถามปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน**

คำชี้แจง :

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ
งานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
และหรือฝึกงาน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [ ] หน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. วุฒิทางการศึกษา

[ ] ปริญญาตรี

[ ] ปริญญาโท

2. ประสบการณ์ทางด้านบริหาร

[ ] ต่ำกว่า 6 ปี

[ ] 16 - 20 ปี

[ ] 6 - 10 ปี

[ ] 21 ปีขึ้นไป

[ ] 11 - 15 ปี

ตอนที่ 2 ปัญหาที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

แบบสอบถามครั้งนี้ต้องการทราบว่าท่านได้ประสบปัญหามากน้อยเพียงใด ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงานในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ

- ก. ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนและหรือฝึกงาน
- ข. ด้านการสอนและหรือฝึกงาน
- ค. ด้านบุคลิภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

หมายเหตุ คำว่า ฝึกสอน/ฝึกงาน หมายถึง ฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ก. <u>ด้านการดำเนินงานโครงการ</u> <u>ฝึกสอน/ฝึกงาน</u>					
1. การจัดการฝึกสอน/ฝึกงานในภาคเรียนที่ 1					
2. การจัดการฝึกสอน/ฝึกงานในภาคเรียนที่ 2					
3. การกำหนดชั่วโมงสอน 8-10 ชั่วโมง/สัปดาห์ ของนิสิตฝึกสอน					
4. การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ให้แก่นิสิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					
5. การสร้างความพร้อมในเนื้อหาวิชาของนิสิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					
6. การสร้างความพร้อมในวิชาชีพครู ให้แก่นิสิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
7. การสร้างประสบการณ์การสอนให้แก่ผลิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					
8. การสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับงาน ธุรการให้แก่ผลิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....					
9. การสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับการะงาน อื่นๆให้แก่ผลิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
10. การประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย กับโรงเรียนฝึกสอนก่อนส่งตัวนิสิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					
11. การประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย กับโรงเรียนฝึกสอนระหว่างการฝึกสอน/ ฝึกงาน					
12. ความพร้อมของทางโรงเรียนฝึกสอนใน การรับนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
13. การเข้าร่วมการสัมมนาระหว่างการ ฝึกสอน/ฝึกงานของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน ..					
14. บริการด้านวัสดุทำสื่อการสอนที่ทางโรง เรียนฝึกสอนจัดให้กับนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน ..					
15. การประเมินผลการทำงานปฏิบัติงานของนิสิตฝึก สอน/ฝึกงาน โดยให้อาจารย์พี่เลี้ยงประเมิน ผล 3 ครั้ง					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
16. บริการด้านเอกสารหลักสูตรสำหรับ ใช้ประกอบการสอนที่ทางโรงเรียน ฝึกสอนจัดให้กับนิสิต					
17. ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและนโยบาย ของการฝึกสอน/ฝึกงานของมหาวิทยาลัย					
18. ความสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่เปิดทำการ สอนของโรงเรียนและเวลาที่มหาวิทยาลัย วิทยาลัยส่งนิสิตออกไปทำการ ฝึกสอน/ฝึกงาน					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ข.ด้านการสอน/การฝึกงาน					
19.ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
20.การเตรียมตัวของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
21.ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
22.ความมั่นใจในขณะที่ทำการสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
23.ความชัดเจน ความถูกต้องและความเรียบร้อย ของการทำแผนการสอน/ฝึกงาน	.....	.....	.....	.....	.....
24.ความกระตือรือร้นในการสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
25.การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงานตามคำ แนะนำของบุคลากรในโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
26.ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
27.ความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนางาน...	.....	.....	.....	.....	.....
28.ความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการสอน/การ ฝึกงานได้อย่างเหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
29.การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนฝึกสอน.	.....	.....	.....	.....	.....
30.การติดต่อปรึกษากันเกี่ยวกับการฝึกสอน/ฝึก งานระหว่างอาจารย์ที่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์..	.....	.....	.....	.....	.....
31.การให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องใน การสอน/ฝึกงานแก่นิสิต.....	.....	.....	.....	.....	.....

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ตั้งแต่ข้อ 32-46 สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงที่ดูแล นิสิตฝึกสอนเท่านั้น					
32.การสอนตามแผนการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
33.การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
34.การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบท เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
35.ความคิดริเริ่มในการผลิตสื่อการสอนโดยใช้ วัสดุที่หาได้ง่ายในห้องเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
36.อาจารย์ที่เลี้ยงให้นิสิตฝึกสอนสังเกตการสอน ในสัปดาห์แรก.....	.....	.....	.....	.....	.....
37.การกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรมการ สอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
38.การใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน และผู้เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
39.การแสดงผลงานวิธีการใช้กระดานดำ.....	.....	.....	.....	.....	.....
40.ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาสื่อความ หมายในการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
41.การใช้เทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้กับ นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
42.การปกครองชั้นของนิสิตฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
43.การปฏิบัติงานในหน้าที่อาจารย์ประจำชั้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
44.การนำเอาหลักการและทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา มาใช้นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
45.การเลือกใช้วิธีการวัดผลประเมินผลได้อย่าง เหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
46.การใช้เทคนิคในการออกข้อสอบ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ค.ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอน/ ฝึกงาน					
47.ความเหมาะสมของการแต่งกาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
48.ความเหมาะสมในการวางตัว.....	.....	.....	.....	.....	.....
49.บุคลิกลักษณะและความประพฤติเหมาะสมกับ ความเป็นครู.....	.....	.....	.....	.....	.....
50.ความสามารถในการแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
51.ความเป็นผู้นำ.....	.....	.....	.....	.....	.....
52.ความเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตน.....	.....	.....	.....	.....	.....
53.ความมีน้ำใจต่อนักเรียนและบุคลากรในโรง เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
54.การตรงต่อเวลา.....	.....	.....	.....	.....	.....
55.การมีปฏิภาณไหวพริบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
56.การปรับตัวให้เข้ากับระเบียบข้อบังคับของโรง เรียนฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
57.การใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสมกับความเป็น ครู.....	.....	.....	.....	.....	.....
58.มนุษยสัมพันธ์ของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงานกับ บุคคลต่อไปนี้					
ก.อาจารย์นิเทศก์.....	.....	.....	.....	.....	.....
ข.อาจารย์ที่เลี้ยง.....	.....	.....	.....	.....	.....
ค.ผู้บริหารโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
ง.นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
จ.นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
ฉ.บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน

แบบสอบถามชุดนี้ต้องการทราบว่าท่าน มีความต้องการมากน้อยเพียงใด เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงานในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ

ก. ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ข. ด้านการสอนและหรือฝึกงาน

ค. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
ก.ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอน/ฝึกงาน					
1.เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.เข้าใจวิธีการนิเทศนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.เชิญอาจารย์ใหญ่และอาจารย์ที่เลี้ยงมาร่วม ประชุมเกี่ยวกับการฝึกสอน/ฝึกงาน ก่อนการส่ง ตัวนิสิต.....	.....	.....	.....	.....	.....
4.ปรึกษาหารือระหว่างนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงในการสัมมนา ระหว่างฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
5.ให้อาจารย์นิเทศก์ปรึกษากับอาจารย์ใหญ่และ อาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหาของนิสิตฝึกสอน/ ฝึกงาน	.....	.....	.....	.....	.....
6.กำหนดให้อาจารย์ที่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการ ทำงานอย่างน้อย 3 ปี.....	.....	.....	.....	.....	.....
7.ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพให้แก่นิสิตฝึก สอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
8.ให้นิสิตมีความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ใน หมวดวิชาครู.....	.....	.....	.....	.....	.....
9.สร้างประสบการณ์เกี่ยวกับการะงานอื่นๆ ให้ แก่นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
10.มีส่วนร่วมในการปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอน/ ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
11.จัดสัมมนาระหว่างฝึกสอน/ฝึกงานในวันหยุด ราชการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
ข.ด้านการสอนและหรือฝึกงาน					
12.มีความรู้ในเนื้อหาวิชา.....	.....	.....	.....	.....	.....
13.มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย....	.....	.....	.....	.....	.....
14.มีความกระตือรือร้นในการสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
15.มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
16.มีความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการสอน/ ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
17.มีความมั่นใจในขณะที่ทำการสอน/ฝึกสอน....	.....	.....	.....	.....	.....
18.ทำแผนการสอน/ฝึกงานได้ชัดเจนถูกต้องและ เรียบร้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....
19.ให้อาจารย์ที่เล็งนิเทศการสอน/ฝึกงาน ของนิสิตอย่างสม่ำเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
20.ให้อาจารย์นิเทศก์เป็นกันเองและให้ความช่วย เหลือนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
21.ปฏิบัติงานตามคำแนะนำของบุคลากรใน โรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
22.ให้อาจารย์นิเทศก์ไปนิเทศนิสิตฝึกสอน/ ฝึกงานอย่างสม่ำเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
23.ให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เล็งให้คำแนะนำ หรือติชมการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน/ ฝึกงาน อย่างสอดคล้องกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
24.ให้อาจารย์ที่เล็งและอาจารย์นิเทศก์ได้ติดต่อ ปรึกษากันเกี่ยวกับการฝึกสอน/ฝึกงานของ นิสิต อย่างสม่ำเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
25.เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
ตั้งแต่ข้อ 26-38 สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงที่ดูแล					
นิสิตฝึกสอนเท่านั้น					
26. ให้นิสิตฝึกสอนวางแผนการสอนระยะสั้น และระยะยาว.....	.....	.....	.....	.....	.....
27. ให้นิสิตฝึกสอนเข้าใจหลักสูตรและการใช้ เอกสารประกอบหลักสูตร.....	.....	.....	.....	.....	.....
28. ให้นิสิตฝึกสอนสอนตามแผนการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
29. ให้นิสิตฝึกสอนใช้วิธีสอนได้เหมาะสมกับบท เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
30. ให้นิสิตฝึกสอนมีความคิดริเริ่มในการผลิตสื่อ การสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
31. ให้นิสิตฝึกสอนใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม กับบทเรียนและผู้เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
32. ให้นิสิตฝึกสอนรู้จักเทคนิควิธีการใช้ กระดานดำ.....	.....	.....	.....	.....	.....
33. ให้นิสิตฝึกสอนมีความคล่องแคล่วในการใช้ ภาษาสื่อความหมายในการสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
34. ให้นิสิตฝึกสอนรู้จักเทคนิคการถ่ายทอดความ รู้ให้กับนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
35. ให้นิสิตฝึกสอนมีความสามารถในการปก ครองชั้นเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
36. ให้นิสิตฝึกสอนนำเอาหลักการและทฤษฎีทาง ด้านจิตวิทยามาใช้กับนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
37. ให้นิสิตฝึกสอนเลือกใช้วิธีการวัดผลประเมิน ผลได้เหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
38. ให้นิสิตฝึกสอนรู้เทคนิคในการออกข้อสอบ..	.....	.....	.....	.....	.....

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
ค.ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
39.ความเหมาะสมของการแต่งกาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
40.ความเหมาะสมในการวางตัว.....	.....	.....	.....	.....	.....
41.บุคลิกลักษณะและความประพฤติเหมาะสมกับความเป็นครู.....	.....	.....	.....	.....	.....
42.ความสามารถในการแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
43.ความเป็นผู้นำ.....	.....	.....	.....	.....	.....
44.ความเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตน.....	.....	.....	.....	.....	.....
45.ความมีน้ำใจต่อนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
46.การตรงต่อเวลา.....	.....	.....	.....	.....	.....
47.การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
48.การปรับตัวให้เข้ากับระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
49.การใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสมกับความเป็นครู.....	.....	.....	.....	.....	.....
50.มนุษยสัมพันธ์ของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงานกับบุคคลต่อไปนี้					
ก.อาจารย์นิเทศก์.....	.....	.....	.....	.....	.....
ข.อาจารย์ที่เลี้ยง.....	.....	.....	.....	.....	.....
ค.ผู้บริหารโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
ง.นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
จ.นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
ฉ.บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนฝึกสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิต
ฝึกสอนฝึกงาน

1. ปัญหาที่ควรจะได้รับแก้ไข ดังนี้

.....
 .....
 .....

2. ความต้องการอื่น ๆ

.....
 .....
 .....

**แบบสอบถามปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน**

คำชี้แจง :

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยง ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน
ของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ
งานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน
และหรือฝึกงาน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [ ] หน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. วุฒิทางการศึกษา

[ ] ปริญญาตรี

[ ] ปริญญาโท

2. ประสบการณ์การสอน (นับเวลาที่สอนจากโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย)

[ ] ต่ำกว่า 6 ปี

[ ] 16-20 ปี

[ ] 6 -10 ปี

[ ] 21 ปีขึ้นไป

[ ] 11 - 15 ปี

3. ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยง (รวมเวลาที่เป็นที่เลี้ยงนิสิตนักศึกษา
สถาบันอื่น ๆ ด้วย)

[ ] ต่ำกว่า 3 ปี

[ ] 6 - 9 ปี

[ ] 3 - 5 ปี

[ ] 10 ปีขึ้นไป

4. ท่านนิเทศนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน วิชาเอก.....

ตอนที่ 2 ปัญหาที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

แบบสอบถามตอนนี้ต้องการทราบว่าท่านได้ประสบปัญหามากน้อยเพียงใด ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงานในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ

- ก. ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนและหรือฝึกงาน
- ข. ด้านการสอนและหรือฝึกงาน
- ค. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

หมายเหตุ คำว่า ฝึกสอน/ฝึกงาน หมายถึง ฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ก. <u>ด้านการดำเนินงานโครงการ</u> <u>ฝึกสอน/ฝึกงาน</u>					
1. การจัดการฝึกสอน/ฝึกงานในภาคเรียนที่ 1	.....	.....	.....	.....	.....
2. การจัดการฝึกสอน/ฝึกงานในภาคเรียนที่ 2	.....	.....	.....	.....	.....
3. การกำหนดชั่วโมงสอน 8-10 ชั่วโมง/สัปดาห์ ของนิสิตฝึกสอน	.....	.....	.....	.....	.....
4. การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพให้แก่ นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน	.....	.....	.....	.....	.....
5. การสร้างความพร้อมในเนื้อหาวิชาของนิสิต ฝึกสอน/ฝึกงาน	.....	.....	.....	.....	.....
6. การสร้างความพร้อม ในวิชาชีพครูให้แก่ นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน	.....	.....	.....	.....	.....

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
7. การสร้างประสบการณ์การสอนให้แก่ผลิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					
8. การสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับงาน ธุรการให้แก่ผลิตฝึกสอน/ฝึกงาน.....					
9. การสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับการะงาน อื่นๆให้แก่ผลิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
10. การประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย กับ โรงเรียนฝึกสอนก่อนส่งตัวนิสิต ฝึกสอน/ฝึกงาน					
11. การประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย กับ โรงเรียนฝึกสอนระหว่างการฝึกสอน/ ฝึกงาน					
12. ความพร้อมของทางโรงเรียนฝึกสอนใน การรับนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
13. การเข้าร่วมการสัมมนาระหว่างการ ฝึกสอน/ฝึกงานของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน ..					
14. บริการด้านวัสดุทำสื่อการสอนที่ทางโรง เรียนฝึกสอนจัดให้กับนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน ..					
15. การประเมินผลการปฏิบัติงานของนิสิตฝึก สอน/ฝึกงาน โดยให้อาจารย์ที่เลี้ยงประเมิน ผล 3 ครั้ง					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
16. บัณฑิตด้านเอกสารหลักสูตรสำหรับ ใช้ประกอบการสอนที่ทางโรงเรียน ฝึกสอนจัดให้กับนิสิต					
17. ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและนโยบาย ของการฝึกสอน/ฝึกงานของมหาวิทยาลัย					
18. ความสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่เปิดทำการ สอนของโรงเรียนและเวลาที่มหาวิทยาลัย ส่งนิสิตออกไปทำการ ฝึกสอน/ฝึกงาน					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ข. ด้านการสอน/การฝึกงาน					
19. ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน/ฝึกงาน					
20. การเตรียมตัวของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
21. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
22. ความมั่นใจในขณะทำการสอน/ฝึกงาน					
23. ความชัดเจน ความถูกต้องและความเรียบร้อย ของการทำการสอน/ฝึกงาน					
24. ความกระตือรือร้นในการสอน/ฝึกงาน					
25. การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน ตามคำแนะนำ นำของบุคลากรในโรงเรียน					
26. ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน					
27. ความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนางาน					
28. ความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการสอน/ฝึกงาน ได้อย่างเหมาะสม					
29. การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนฝึกสอน					
30. การติดต่อปรึกษากันเกี่ยวกับการฝึกสอน/ฝึกงาน ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงกับอาจารย์ที่ฝึก					
31. การให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องในการ สอน/ฝึกงานแก่นิสิต					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
<u>ตั้งแต่ข้อ 32-46 สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงที่ดูแลนิสิตฝึกสอนเท่านั้น</u>					
32. การสอนตามแผนการสอน					
33. การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน					
34. การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน					
35. ความคิดริเริ่มในการผลิตสื่อการสอน โดยใช้ วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น					
36. อาจารย์ที่เลี้ยงให้นิสิตฝึกสอนสังเกตการสอนในสัปดาห์แรก					
37. การกำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน					
38. การใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน					
39. การแสดงเทคนิควิธีการใช้กระดานดำ					
40. ความคล่องแคล่วในการให้ภาษาสื่อความหมายในการสอน					
41. การใช้เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน					
42. การปกครองชั้นของนิสิตฝึกสอน					
43. การปฏิบัติงานในหน้าที่อาจารย์ประจำชั้น					
44. การนำเอาหลักการและทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา มาใช้นักเรียน					
45. การเลือกใช้วิธีการวัดผลประเมินผลได้อย่างเหมาะสม					
46. การใช้เทคโนโลยีในการออกข้อสอบ					

ปัญหาการฝึกสอน	เป็นปัญหา มากที่สุด	เป็นปัญหา มาก	เป็นปัญหา ปานกลาง	เป็นปัญหา น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
ค. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
47. ความเหมาะสมของการแต่งกาย					
48. ความเหมาะสมในการวางตัว					
49. บุคลิกลักษณะและความประพฤติเหมาะสมกับความเป็นครู					
50. ความสามารถในการแก้ปัญหา					
51. ความเป็นผู้นำ					
52. ความเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตน					
53. ความมีน้ำใจต่อนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน					
54. การตรงต่อเวลา					
55. การมีปฏิภาณไหวพริบ					
56. การปรับตัวให้เข้ากับระเบียบข้อบังคับของ โรงเรียนฝึกสอน					
57. การใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสมกับความเป็นครู					
58. มนุษยสัมพันธ์ของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงานกับบุคคลต่อไปนี้					
ก. อาจารย์ที่ปรึกษา					
ข. อาจารย์ที่เลี้ยง					
ค. ผู้บริหารโรงเรียน					
ง. นิสิตฝึกสอน/ฝึกงานด้วยกัน					
จ. นักเรียน					
ฉ. บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนฝึกสอน					

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบว่าท่าน มีความต้องการมากน้อยเพียงใด เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงานในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ

- ก. ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนและหรือฝึกงาน
- ข. ด้านการสอนและหรือฝึกงาน
- ค. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอนและหรือฝึกงาน

ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
ก. <u>ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอน/ฝึกงาน</u>					
1. เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน/ฝึกงาน					
2. เข้าใจวิธีการนิเทศนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
3. เชิญอาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยงมาร่วมประชุม เกี่ยวกับการฝึกสอน/ฝึกงาน ก่อนการส่งตัวนิสิต					
4. ปรึกษาหารือระหว่างนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน อาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยงในการสัมมนา ระหว่างฝึกสอน					
5. ให้อาจารย์นิเทศปรึกษากับอาจารย์ใหญ่และ อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อแก้ปัญหาของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
6. กำหนดให้อาจารย์พี่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการทำงาน อย่างน้อย 3 ปี					
7. ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ แก่นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
8. ให้นิสิตมีความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ในหมวดวิชาชีพ					
9. สร้างประสบการณ์เกี่ยวกับการะงานอื่นๆ ให้แก่นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					

ความต้องการ	ระดับตามต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
10. มีส่วนร่วมในการประชุมเทคนิคฝึกสอน/ฝึกงาน					
11. จัดสัมมนาระหว่างฝึกสอน/ฝึกงาน ในวันหยุดราชการ					
ข. ด้านการสอนและหรือฝึกงาน					
12. มีความรู้ในเนื้อหาวิชา					
13. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
14. มีความกระตือรือร้นในการสอน/ฝึกงาน					
15. มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน					
16. มีความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการสอน/ฝึกงาน					
17. มีความมั่นใจในขณะทำการสอน/ฝึกงาน					
18. ทำแผนการสอน/ฝึกงาน ได้ชัดเจนถูกต้องและเรียบร้อย					
19. ให้อาจารย์ที่เลี้ยงนิเทศการฝึกสอน/ฝึกงาน ของ นิสิตอย่างสม่ำเสมอ					
20. ให้อาจารย์นิเทศก์เป็นกันเองและให้ความช่วยเหลือ นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
21. ปฏิบัติงานตามคำแนะนำของบุคลากรในโรงเรียน					
22. ให้อาจารย์นิเทศก์ไปนิเทศนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน อย่างสม่ำเสมอ					
23. ให้อาจารย์นิเทศและอาจารย์ที่เลี้ยง ให้คำแนะนำหรือจัด การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน อย่างสอดคล้องกัน					
24. ให้อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ได้ติดต่อปรึกษา กันเกี่ยวกับการฝึกสอน/ฝึกงานของนิสิตอย่างสม่ำเสมอ					
25. เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนฝึกสอน					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
<u>ตั้งแต่ข้อ 26-38 สำหรับอาจารย์ที่เลือกที่จะผลิตฝึกสอนเท่านั้น</u>					
26. ให้นิสิตฝึกสอนวางแผนการสอนระยะสั้นและระยะยาว					
27. ให้นิสิตฝึกสอนเข้าใจหลักสูตรและการใช้เอกสารประกอบหลักสูตร					
28. ให้นิสิตฝึกสอนสอนตามแผนการสอน					
29. ให้นิสิตฝึกสอนใช้วิธีสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน					
30. ให้นิสิตฝึกสอนมีความคิดริเริ่มในการผลิตสื่อการสอน					
31. ให้นิสิตฝึกสอนใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน					
32. ให้นิสิตฝึกสอนรู้จักเทคนิควิธีการใช้กระดานดำ					
33. ให้นิสิตฝึกสอนมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาสื่อความหมายในการสอน					
34. ให้นิสิตฝึกสอนรู้จักเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน					
35. ให้นิสิตฝึกสอนมีความสามารถในการปกครองชั้นเรียน					
36. ให้นิสิตฝึกสอนนำเอาหลักการและทฤษฎีทางด้านจิตวิทยามาใช้กับนักเรียน					
37. ให้นิสิตฝึกสอนเลือกใช้วิธีการวัดผลประเมินผลได้เหมาะสม					
38. ให้นิสิตฝึกสอนรู้เทคนิคในการออกข้อสอบ					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
ค. ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของนิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน					
39. ความเหมาะสมของการแต่งกาย					
40. ความเหมาะสมในการวางตัว					
41. บุคลิกลักษณะและความประพฤติเหมาะสมกับความเป็นครู					
42. ความสามารถในการแก้ปัญหา					
43. ความเป็นผู้นำ					
44. ความเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตน					
45. ความมีน้ำใจต่อนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน					
46. การตรงต่อเวลา					
47. การมีปฏิภาณไหวพริบ					
48. การปรับตัวให้เข้ากับระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนฝึกสอน					
49. ใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสมกับความเป็นครู					
50. การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่อไปนี้					
ก. อาจารย์นิเทศก์					
ข. อาจารย์พี่เลี้ยง					
ค. ผู้บริหารโรงเรียน					
ง. นิสิตฝึกสอน/ฝึกงาน ด้วยกัน					
จ. นักเรียน					
ฉ. บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนฝึกสอน					

ตอนที่ 4

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิต
ฝึกสอนฝึกงาน

1. ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ดังนี้

.....
 .....
 .....

2. ความต้องการอื่น ๆ

.....
 .....
 .....

บทคัดย่อ

ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อ
การปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

บทคัดย่อ

นรา บุณวัช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ

เมษายน 2540

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ จำแนกตามตัวแปร อายุ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์ด้านการบริหาร ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงและสาขาวิชาที่ทำการนิเทศ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 31 คน และอาจารย์ที่เลี้ยง จำนวน 92 คน รวมจำนวน 123 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการทดสอบ L.S.D. ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู อยู่ในระดับน้อย
2. ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยง มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ด้านการสอนและหรือฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพความเป็นครู อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกสอนมีความต้องการระดับปานกลาง และอาจารย์ที่เลี้ยงสายฝึกงานมีความต้องการระดับมาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ไม่แตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกันมีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ไม่แตกต่างกัน

6. อาจารย์ที่เลี้ยงที่มีวุฒิทางการศึกษาค้างกัน ประสบการณ์การสอนต่างกัน สาขาวิชาที่ทำการนิเทศต่างกัน มีปัญหาและความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนไม่แตกต่างกัน

7. อาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกสอนที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีปัญหาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนด้านบุคลิกภาพความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาด้านการดำเนินการโครงการฝึกสอน ด้านการสอน และหรือฝึกงาน ไม่แตกต่างกัน และอาจารย์ที่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

8. อาจารย์ที่เลี้ยง ที่มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงต่างกัน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ไม่แตกต่างกัน

THE PROBLEMS AND NEEDS OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND COOPERATING
TEACHERS RELATED TO THE TEACHING OF STUDENT TEACHERS FROM
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, SOUTHERN CAMPUS

AN ABSTRACT
BY
NARA BURANARUCH

A Research Project Submitted to Thaksin University

April 1997

This study was aimed to investigate and compare the opinions concerning problems and needs of school administrators and cooperating teachers related to the teaching of student teachers from Srinakharinwirot University Southern Campus. The variables employed were age, educational attainment, administrative experience, teaching experience, cooperating teacher's experience, and student teacher's teaching subject.

The samples of the study were 31 school administrators and 92 cooperating teachers. The instrument for collecting data was the Likert type questionnaire constructed by the researcher. Statistics employed in the data analysis were percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, analysis of variance, and L.S.D. test.

The findings were as follows :

1. School administrators and cooperating teachers displayed a low level of problems related to the university's teaching projects, teaching and / or working practices, and teaching personality of student teachers.
2. School administrators and cooperating teachers displayed a high level of needs related to teaching and / or working practices, and teaching personality of student teachers. School administrators and cooperating teachers who were responsible for teaching practices displayed a moderate level of needs related to teaching projects while cooperating teachers who were responsible for working practices displayed these needs at a high level.
3. School administrators with different levels of educational attainment showed no significant differences in the problems and needs related to the performance of student teachers.
4. School administrators with different administrative experiences showed a significant difference at the .05 level regarding the problems related to the performance of student teachers.
5. School administrators with different experiences showed no significant differences in the needs related to the performance of student teachers.

6. Cooperating teachers with different teaching experiences, levels of educational attainment, and subjects assigned showed no significant differences in the problems and needs related to the performance of student teachers.

7. Cooperating teachers with different experiences showed a significant difference at the level of .05 regarding the problems related to the performance of student teachers concerning teaching personality. However, there was no significant difference in the performance concerning teaching practice projects. Problems displayed by working practice cooperating teachers were not significantly different.

8. Cooperating teachers with different experiences showed no significant differences in the needs related to the performance of student teachers.